LAIKAS

Nr. 118 VII M.

"EL TIEMPO" SEMANARIO LITUANO — 25 DE JUNIO — BIRŽELIO 25 DIENA 1954 M.

NERAMU AMERIKOS KONTINENTE

VAKARŲ DIPLOMATIJA PRALAIMĖJO

Ženevos konferencija užsitęsė perdaug ilgai, bet vaisių nedavė jokių. Didieji jau išvažiavo, nors konferencijos darbai tęsiami. Konferencija jau būtų anksčiau nutrūkusi, jei nebūtų ją išgelbėjęs ir sulaikęs buv. Prancūzijos užs. reik. min. G. Bidault. Jis paskutiniu metu vis tik prikalbėjo Molotovą palaukti ir, pats darydamas nuolaidų, privertė kai kurių nuolaidų padaryti ir komunistinį bloką. Ar tos nuolaidos duos kokios naudos Vakarams, negalima dar įspėti, bet manoma, kad jos sulaikė konferencijos dalyvius, kol ten galėjo atvykti naujas Prancūzijos užs. reik. min. Mendes-France. Prieš kom. Kinijos užs. reik. min. Chou-Enlai išvykimą atvyko naujasis prancūzų vyriausybės galva. Indokinijoje karas tebevyksta ir jo galo nematyti. Jei dar kiek ir bus galima susitarti su komunistiniais kraštais, tai tk Indokinijos padalinimo — panašiai, kaip ir Korėjoje — auka. Dėlto bendrai skaitoma, kad Ženevos konferencija buvo Vakarų, ypač anglų ir prancūzų diplomatijos pralaimėjimas. Iš konferencijos, kuri buvo vakariečių pasiūlymu sušaukta, nieko nelaimėta, sugriautas vakariečių pasitikėjimas vienų kitais ir tariamasi ne su kariaujančiais kraštais, o tik su Ruisja ir Kinija, kurios tuo pačiu metu viešai laikomos nekariaujančiomis šalimis.

CHURCHILLIO IR EISENHOWERIO PASITARIMAI

Gal dėl tų nepasisekimų taip greitai buvo priimtas Eisenhowerio pakvietimas, kad Churchillis su Edenu atvyktų į Washingtoną pasitarimams. Tie pasitarimai yra kartu smūgis prancūzams, kurie nebuvo ne tik pakviesti, bet net ir nepainformuoti. Washingtone dviejų vyriausybių galvos turės iš naujo suderinti savo tolimesnės politikos gaires, nes senosios jau pasirodė perdaug neaiškios. Iš viso dar nežinoma, kokius klausimus pateiks Eisenhoweris ir kaip į juos atsakys Churchillis. Bet manoma, kad ten bus nuspręstas bendrosios Europos gynybos tolimesnis likimas, kad bus tariamasi dėl Azijos ir taip pat dėl koloninių kraštų didesnio pritraukimo Vakarų pusėn. Bet svarbiausia, kad šiuose pasitarimuose, manoma, bus daugiau dėmesio kreipiama į Azijos reikalus, o iš Europos kraštų bus labiausiai dėmesys kreipiamas ne į Prancūziją, bet į Vokietiją. Taigi vėl Vokietija kyla į pirmaeilių Europos valstybių eilę, o Prancūzija dėl savo nepastovumo ir kairėjimo pradeda liktis užpakalyje. Bet JAV ir Anglijos pasitarimų rezultatai paaiškės tik po to, kai pamatysim, kur krypsta naujoji diplomatija.

GVATEMALOS KLAUSIMAS

Gvatemala, kaip jau žinome, Amerikos valstybių konferencijoje Caracas mieste pasirodė aiškiai komunistinių kraštų pusėje. JAV-bės jos kaimyninius kraštus pradėjo remti ginklais, kai tik patyrė, kad į šį kraštą plaukia sovietų ginklai. Antikomunistinis vadas gen. Castillo Armas paskutinėmis dienomis, surinkęs savo šalininkų kariuomenę, pradėjo karą už valdžios atgavimą. Iki šiol žinios iš karo eigos dar labai neaiškios, kartais net prieštaraujančios vienos kitoms. Bet kas įdomiausia, kad visos kairesnėsės P. ir Vid. Amerikos grupės aiškiai pasisakė už dabartinę Gvatemalos vyriausybę, kai kur net sukeldamos mitingus ir streikus. Tai rodo ne tik lotynų Amerikos pasipriešinimą JAV-bių politikai, bet kartu ir mažą komunistinio pavojaus supratimą. Kuo šis karas užsibaigs, dar negalima įspėti, bet jis bent tuo bus naudingas, kad labiau išryškins kairiųjų grupių troškimus ir komunizmo veiklos pasėkas šiame kontinente. Gvatemala yra permažas kraštas, kad sudarytų didesnį pavojų visam kontinentui, bet komunistinė bazė vis tik kitiems kraštams nėra maloni. Dėlto čia taip pat gali susidurti dvi pagrindinės jėgos, kurios jau ilgas laikas kaujasi Azijos žemėje.

Pastaruoju metu užtat Vakarų politika labiau palinko į Azijos ir salų kraštus, kad komunistinį pavojų sulaikytų kuo toliau. Azijos tautų blokas Vakarams, ypač JAV-bėms bus nemaža parama, bet kartu didelis pavojus Prancūzijai ir Anglijai, prieš kurių koloninę politiką aiškiai pasisako ne tik Azijos tautos, bet ir Jungtinės Amer. Valstybės. — *P. S.*

Indokinijos vaisiai įteikiami JT atstovams.

SVEČIAS IŠ SIBIRO

Į Urugvajų iš Izraelio buvo atvykęs žydų tautybės I. K., Lietuvoje gimęs ir gyvenęs, 1941 metais per didžiuosius trėmimus su daugeliu lietuvių buvo išvežtas į Sibirą.

Ten lageriuose išbuvęs 6 metus, buvo paleistas vėl į Lietuvą. Pagyvenęs Anykščiuose kurį laiką, I. K. vargais negalais persikėlė į Lenkiją, iš jos per Čekoslovakiją ir Italiją — į Izraelį.

Nepriklausomybės laikais I. K. Tauragėje turėjo restoraną ir krautuvę. Buvo suimtas kaip „socialiniai pavojingas" ir iš Naujosios Vilnios su 2,500 Lietuvos gyventojų užkaltuose prekiniuose vagonuose išvežtas į centrinį Sibirą. Buvo paskirti miškų darbams prie upės Kon, netoli miestelių Kanks ir Rešioty. Ten buvo kilnojami iš stovyklos į stovyklą, bet ilgiau jam tekę gyventi kartu su buv. prezidentu A. Stulginskiu ir St. Šilingu stovyklų grupėje Lagerpunkt 7.

KOMUNISTŲ „TEISMAS"

Išvežtieji ten buvo tardomi ir NKVD pareigūnų nuteisiami priverčiamiesiems darbams nuo 5 iki 25 metų. Būdinga, kuo buvo kaltinamas, pavyzdžiui, minimasis I. K. Kadangi savo restorane ir krautuvėje Tauragėje jis turėjo 3 darbininkus, tai buvo apkaltintas darbininkų eksplotatorium; kadangi dalį prekių užsisakydavo iš užsienio, tai apkaltintas palaikęs ryšius su užsieniu arba šnipinėjęs; kadangi mokėjo mokesčius Lietuvos valstybei, tai tuo būdu parėmęs kapitalistinį režimą... Kaltinamajam atsikirtus, kad visų pasaulio valstybių piliečiai mokesčius privalo mokėti, kaip mokama ir pačioje Sovietų Rusijoje, prokuroras užrėkė: „Mes kalbam, ne tu! Ir mes teisiam pagal savo nuostatus". Ir paskelbė 6 metus priverčiamųjų darbų. Tokią, palyginamai švelnią, bausmę iš lietuvių gavę labai mažai kas. Daugiausia buvo „nuteisti" 8, 10 15, 20 ir 25 metams, kas praktiškai reiškė visišką pasmerktųjų sunaikinimą, baisesnį nei pati mirtis.

KENTĖ DRAUGE SU PREZ. A. STULGINSKIU

I. K. pasakojimai apie vergijos sąlygas Sibiro lageriuose mažai kuo skiriasi nuo visų kitų to pragaro liudininkų, kuriems kokiu būdu pasisekė iš ten ištrūkti. Žmonės, nors ir stipriausi, ten išmiršta daugumoje pirmaisiais mėnesiais ir metais. Kas išlieka ilgiau, tai tik priskirti prie kiek lengvesnių darbų arba tie, kurie gali gauti iš šalies maisto ar rūbų siuntinius. Lietuviai pirmaisiais metais siuntinių iš niekur negalėjo gauti, todėl bado ir visiško išsisėmimo mirtimi mirė masiškai. Laidotojų brigada turėjo daug darbo kiekvienoje stovykloje ir kasdien. Buv. prez. A. Stulginskio gyvybę prailgino ta aplinkybė, kad kaip senas ir visai palieges buvo paskirtas stovyklos katilų plauti. Tai buvusi ypatinga privilegija, kurios pavydėjo visi kaliniai. Bet kiek vėliau Stulginskis ir Šilingas vistiek mirę, kaip tvirtina I. K.

JIS TURĖJĘS PARAMĄ

Pats pasakotojas keletą kartų buvęs jau prie mirties, tik jo turėta šiokia tokia drabužių atsarga ir parama iš šalies jį išgelbėjusi. Jis kurį laiką galėjo dirbti lengvesnį darbą prie medžių rūšiavimo ir apskaičiavimo, bet po GULAG inspektoriaus apsilankymo visi politiniai kaliniai lengvesniuose darbuose buvo pakeisti kriminalistais, todėl I. K. taip pat gavo „groti armonika", atseit, dviejų metrų ilgio pjūklu pjauti pušis, kurios dažnai esančios labai storos ir net iki 25 ar 20 metrų augščio. Kai kaliniai, jau beveik merdėdami, vos gali pjūklą pataukti, tai prilėkęs viršininkas juos nuspiria ir pats, „nusiganęs kaip bulius, vieną minutę parodo, kaip reikia stachanovietiškai dirbti".

Nors pirmaisiais metais išvežtieji daugiausia badavo, tačiau vienu atžvilgiu jiems buvo geriau, nes kaikuriose stovyklose lietuviai gyveno vieni. Tada jie dar galėję vienas kitu daugiau pasitikėti, kits kitam daugiau padėti ir net bendrai melstis. I K. tvirtinimu, naktimis, kai grįždavo iš darbo ir suguldavo ant savo narų, lietuviai balsiai melsdavosi ir giedodavo tyliai šventas giesmes. Vėliau viskas pasikeitė, kai lietuvius stovyklose sumaišė su rusais, mongolais ir kitais.

GRIŽIMAS Į LIETUVĄ

I. K. paleidžiamas iš Sibiro turėjo pasirašyti pasižadėjimą, kad niekam nepasakos ką pergyveno, girdėjo ir matė. Už tokio pasižadėjimo nors ir mažiausią nevykdymą paleidžiamieji grąžinami į priverčiamųjų darbų tremtį jau dešimčiai metų. Bend-

(Nukelta į 2 psl.).

ATSIŠAUKIMAS Į TAUTĄ

Prieš septynis šimtus metų karaliaus Mindaugo sujungta Lietuvos valstybė, savo galybės ir klestėjimo pasiekusi Vytauto Didžiojo laikais, užtvenkusi mongolų antplūdį į Vakarus ir germanų veržimąsi į Rytus, XVIII a. gale tapo rusų imperializmo auka. Tik po šimto dvidešimt metų nepaliaujamos kovos su okupantu mūsų tautos vieninga valia, nepalaužiamu ryžtu ir didelėmis aukomis buvo laimėtas 1918 m. Vasario 16-sios Aktas. Tačiau neilgai džiaugėmės sunkiai atsikovota nepriklausomybe. Kremliaus tironai, padarę niekšingą sąmokslą su Hitleriu prieš taiką, prieš Baltijos valstybių nepriklausomybę ir prieš kitų valstybių integralumą, okupavo Lietuvą, pastatė Maskvos diriguojamą bolševikinę "vyriausybę", įžūliai tyčiodamiesi iš lietuvių tautos valios, jau eilė metų žudo Lietuvos gyventojus, sovietina kraštą, naikina tautą. Lietuva nenusilenkė ir nenusilenks sovietinei okupacijai. Visuotinis Tautos sukilimas 1941 m. ir nepaliaujamas laisvės trokštančios Tautos priešinimasis okupanto užmačioms akivaizdžiai rodo, kad liteuvis nesutiks būti vergas. Vykdydami nepalaužiamą Tautos valią būti laisva ir nepriklausoma, mes dar kartą protestuojame prieš Sovietų Sąjungos įvykdytą smurtą, prieš sovietinio okupanto kėslus savintis Lietuvos suverenines teises ir iškilmingai pareiškiame, kad Lietuvos suverenumas priklauso išimtinai tik lietuvių Tautai. Teisė kalbėti pavergtosios lietuvių Tautos vardu, kol Lietuva sovietinės armijos okupuota ir Sovietų Sąjungos primestų bolševikinių pareigūnų terorizuojama, priklauso dėl Lietuvos išlaisvinimo kovojantiems lietuvių veiksniams, o ne Maskvos valdovams bei jų pastatytiems lietuviškiems parsidavėliams.

Okupantas slepia nuo pasaulio savo smurto padarinius ir lietuvių Tautos kovą dėl laisvės. Jis dviguba geležine siena atitvėrė Liteuvą ir niekam svetimųjų neleidžia ten kojos įkelti. Veltui jo pastangos nuslėpti nusikaltimus! Pasaulis žino, kas darosi okupuotoj Lietuvoj. Laisvasis pasaulis jau pažįsta sovietiškojo imperializmo klastingumą, nesaistomą nei sutartimis prisiimtų įsipareigojimų, nei iškilmingai duotų pažadų, nei lietuvių Tauots valios.

Sovietų Rusijos agresijos viena pirmųjų aukų, Lietuva yra šiandien šaltojo karo laukas, greta Latvijos, Estijos, Lenkijos, Vengrijos, Čekoslovakijos, Rumunijos, Bulgarijos, Albanijos, Rytų Vokietijos ir eilės Azijos valstybių. Tarptautinė įtampa didėja. Jungtinių Amerikos Valstybių vadovaujamas laisvasis pasaulis telkia jėgas. Demokratijos ir laisvės idėjų galia, technikos ir medžiagų išteklių persvara yra laisvojo pasaulio pusėje. Griuvo visos tironijos. Grius ir ant nekaltų žmonių kraujo ir ašarų, ant klastos ir melo statomoji Sovietų imperija. Nepadės jokie Kremliaus valdovų suktumai ir vingiai. Sovietų pavergtoji Europos dalis vėl bus laisva. Ir Lietuvos išvadavimas tėra laiko klausimas.

Broliai ir Sesės Tėvynėje! Perteikdami Jums išlaisvinimo viltį, mes kreipiamės į Jus: nepasidnokite okupanto klaidinami, kad laisvasis pasaulis Jus pamiršęs. Jūs nesate pamiršti! Pasaulis žino Jūsų kančias, aukas ir lūkesčius. Akyliai sekite tarptautinių įvykių raidą ir nepasiduokite provokuojami. Tausokite Tautos gyvybę! Kas perankstyvais spėjimais audrintų Jūsų dvasią, tas taikintų okupanto siekiams.

Visi Lietuvos laisvinimo veiksniai šioje geležinės uždangos pusėje daro ir darys visus žygius, kad Sovietų agresijos sutrukdytas mūsų Tautos suverenumo vykdymas būtų atstatytas. Jie nesiliaus raginę Jungtines Tautas, tarptautines institucijas ir laisvųjų kraštų vyriausybes sustabdyti okupanto vykdomą mūsų Tautos fizinį žudymą ir dvasinį žalojimą tiek pačioje Lietuvoje, tiek Sovietų Sąjungos administruojamoje Mažojoje Lietuvoje, kurią Sovietai kolonizuoja, sovietina ir rusina, keisdami vietovardžius, deportuodami ir naikindami to krašto gyventojus, Prūsų Lietuvius.

Broliai ir Sesės Laisvajame Pasaulyje! Kol mūsų Tauta Sovietų okupacijos įkalinta, kol lietuviams Tėvynėje užčiauptos lūpos ir sukaustytos rankos, mūsų, laisvėje esančiųjų, šventa pareiga už juos kalbėti ir veikti. Išblaškyti po visus žemynus, būkime vieningi protu ir širdimi. Nesiliaukime žodžiu, darbu ir auka rėmę Lietuvos laisvinimo pastangų. Moraliai remkime Lietuvos diplomatinius atstovus ir suglaustomis gretomis telkimės apie Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą. Nesiduokime svetimoms aplinkoms paglemžiami. Paliikime ištikimi mūsų Tautos idealams. Nepamirškime atsakomybės būsimosioms mūsų Tautos kartoms ir istorijai.

Gegužės 18 ir 19 d. d. New Yorke vykusios Politinės Lietuvių Konferencijos, kurioje dalyvavo VLIKo ir Vykdomosios Tarybos, Amerikos Lietuvių Tarybos ir Mažosios Lietuvos Tarybos atstovai ir Lietuvos Laisvės Komitetas ir kurioje Lietuvos Įgaliotam Ministeriui Washingtone atstovavo stebėtoju-patarėju Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke, vardu skelbdami šį žodį, vieningai su visa Tauta galvodami, veikdami ir jausdami, Lietuvos didingos praeities drąsinami, išlaisvinimo tikrumo gaivinami, ryžtamės tęsti bekompromisinę kovą su bolševikiškuoju okupantu, iki Lietuva ir vėl bus nepriklausoma ir laisva.

Tepadeda mums Dievas!

Tegyvuoja laisva, demokratinė, visas lietuviškas žemes apjungianti Lietuva!

Tegyvuoja visų lietuvių vienybė!

New Yorkas, 1954 m. gegužės 19 d.

POLITINĖS LIETUVIŲ KONFERENCIJOS VARDU:

Prel. Mykolas KRUPAVIČIUS
Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Pirmininkas

Karolis ŽALKAUSKAS,
Vykdomosios Tarybos Pirmininkas

Lietuvos Ministerio Washingtone pavestas:

JONAS BUDRYS,
Lietuvos Generalinis Konsulas

Leonardas SIMUTIS,
Amerikos Lietuvių Tarybos Pirmininkas

Vaclovas SIDZIKAUSKAS
Lietuvos Laisvės Komiteto Pirmininkas.

Erdmonas SIMONAITIS,
Mažosios Lietuvos Tarybos Pirmininkas

DESENMASCARANDO LAS AGRESIONES SOVIETICAS

Las interrogaciones de los testigos, realizadas por Comité Báltico del Congreso de los Estados Unidos en algunas de las grandes ciudades, son interesantes y significativas aún en el aspecto internacional.

Luego de los interrogatorios hechos en Chicago, el Sr. Kersten, presidente del Comité, y los miembros Madden, Machrowicz y otros, destacaron en la conferencia de prensa que se realizó, que el interrogatorio abriga varias finalidades. Sobre todo el gobierno de los Estados Unidos desea tener testimonios formulados y corroborados por testigos vivientes, de que las naciones bálticas no se incorporaron a la URSS por su propia voluntad. "Nosotros queremos estar en una posición tal, — manifestó el congresman Kersten, — para que, llegada la oportunidad, podamos decirle a los soviéticos: abandonen los Países Bálticos".

Evidenciándose la tirantez de las relaciones entre Oriente y Occidente y al tomar los Estados Unidos una posición más severa con respecto a la Unión Soviética, estos interrogatorios tienen, además, otro fin importante: demostrar al mundo lo que valen las obligaciones internacionales soviéticas, sobre las cuales, hasta la última contienda, se basaban las relaciones de la Unión Soviética con las naciones bálticas. Si los Soviets, sin el menor pretexto, quebrantaron todos los convenios con Lituania, Letonia y Estonia, entonces ¿qué sentido tiene el firmar acuerdos con ellos?

El presidente del Comité, Sr. Kersten, subrayó que los diversos pronósticos sobre el cambio de la política soviética luego de la muerte de Stalin carecen de fundamento, aunque con ellos especulan los franceses e ingleses, refiriéndose sobre las posibilidades de llegar a un acuerdo con los soviéticos. Ese mismo Vishinsky que dirigió la ocupación de Letonia y su posterior comunicación, actualmente ocupa una banca en Naciones Unidas y habla en nombre de la Unión Soviética.

Pero, tal vez la más importante finaliadd de las investigaciones es demostrar al mundo y especialmente a los pueblos americanos, como es en verdad el comunismo moscovita. El pueblo de América, parte del cual está inclinado a tratar al comunismo con cierto romanticismo, ante la evidencia de los hechos y documentos ofrecidos por los testigos vivientes, sin ninguna duda se habrá de formar, sobre la Unión Soviética y su política, otra impresión de la tenida hasta ahora.

En este sentido el Comité de Kersten, realiza un trabajo de incalculable valor. Durante dos días, a través de los cuales se desarrollaron los interrogatorios en Chicago, casi todos los periódicos del lugar otorgaron mucho espacio para esos interrogatorios. Millones de estadounidenses que seguían la prensa americana, leyeron las terribles historias de los testigos vivientes y observaron sus fotografías.

Las investigaciones sobre la ocupación de los Países Bálticos, ayudarán a aclarar la ocupación de otros países del Este y Centro de Europa, observó en su conversación con la prensa Charles Kersten. Las naciones balcánicas, así como Hungría y Polonia, cayeron en las garras soviéticas por circunstancias del momento bélico. El ejército rojo es presentado como "liberador" de estos países de la ocupación nazi.

Pero los Países Bálticos no estaban ocupados por los nazis, cuando irrumpió en su suelo la soldadesca roja. Los planes de ocupación fueron preparados en Moscú en tiempos de paz. Al investigar la ocupación de los bálticos surge y finalmente habrá de aclararse totalmente, que el Kremlin adaptó esos mismos planes para la sovietización en todos los demás países ocupados, empleando esos mismos métodos: al terror, las deportaciones, la liquidación de elemento anticomunista, la farsa electoral, la falsificación de la voluntad nacional.

Esos mismos planes soviéticos, experimentados primeramente en los Países Bálticos, serían empleados para otras naciones más, si ellas cayeran en las manos del Kremlin o de sus sátrapas. Esto es lo que demuestra la investigación del sojuzgamiento de los bálticos.

C. Verax.

MANIFESTACION LITUANA

En ocasión de cumplirse el décimo cuarto aniversario de la invasión de Lituania por las fuerzas soviéticas, habiéndose declarado por tal causa el 15 de Junio DIA DE DUELO NACIONAL, los lituanos residentes en la República Argentina, convocados por el Centro Pro Liberación de Lituania en la Argentina el 20 de Junio de 1954 en el Salón Lituano (Brasil 835 Avellaneda) exrpesan la siguiente

MANIFESTACION

que protestan formalmente por la injustificable invasión del territorio lituano por las tropas soviéticas, ya que existían acuerdos mutuos de amistad y no intervención entre Lituania y la URSS;

que no reconocen la ilegal anexión de Lituania, ya que se desconoció la voluntad popular lituana, habiéndose fraguado parodias de elecciones a punta de bayoneta;

que repudian el gobierno títere impuesto al pueblo lituano por la fuerza, quien actúa obedeciendo directivas extranjeras;

que exigen el cese del genocidio en Lituania y la liberación de los verdaderos ciudadanos lituanos de las prisiones, campos de concentración y campamentos de trabajo esclavo;

que apoyan a los guerrilleros lituanos, que en inferioridad de condiciones siguen defendiéndo su terruño natal y prefieren morir a ser esclavos de los soviéticos;

que, por lo tanto, recaban la ayuda de Dios y de todos los hombres de buena voluntad de los países libres, para que en Lituania vuelva a imperar la paz, la justicia y la autodeterminación y que el pueblo lituano viva para siempre en su territorio nacional, libre, independiente y democrático.

Se encomienda a las autoridades del Centro Pro Liberación de Lituania en la Argentina, para que propale estas manifestaciones de la voluntad de la colectividad lituana de la República Argentina.

CEFERINO JUKNEVIČIUS
Presidente
JORGE GILVYDIS
Secretario

(Atkelta iš 1 psl.).

rai, iš Sibiro stovyklų į tėviškes paleidžiami tik gal koks vienas iš tūkstančių, jei jo elgesys lageriuose buvo laikomas pavyzdiniu. Dažniausiai būna taip, kad atkalėjus „priteistą" laiką stovyklų administracija kaliniui užkrauna dar keletą metų bausmės arba tik grįžusį į tėviškę be jokios priežasties vėl areštuoja ir išveža.

LIETUVOJE

Bijodamas, kad taip ir su juo neatsitiktų, I. K. grįžęs iš Sibiro į Lietuvą tik keletą mėnesių prisiglaudė prie savo pažįstamų, vis jieškodamas progų išsmukti į užsienį. Jo pasakojimu, padėtis Lietuvoje 1947 m. buvusi maisto atžvilgiu dar pakenčiamesnė nei Rusijoje. Mat, tada ūkininkai dar į turgus atveždavę šiek tiek javų, vaisių ir daržovių, o slaptai — ir mėsiškų bei pieniškų produktų, nors jų kainos buvusios jau labai augštos. Įdomu, jog net Anykščių turguje tada matydavosi Maskvos, Leningrado ir kitų Rusijos miestų gyventojų, supirkinėjančių lietuvišką maistą.

Paklaustas, ar ką girdėjo apie Lietuvos partizanus, I. K. atsakė, jog jie 1947 m. dar smarkiai veikę daugkur.

Nors I. K. ir žydas, tačiau lietuviškai kalbėti dar nepamiršo. Jis tarnavo Lietuvos kariuomenėje, vėliau gaisrininkuose, ir buvo artimai susigyvenęs su Lietuvos kaimu, kurio, sakosi, visur pasiilgstąs. Paklaustas, ar grįžtų į laisvą Lietuvą, atsakė:

— Tuojau!

PABALTIJO SKRIAUDŲ IR KANČIŲ DOKUMENTAI

Šiomis dienomis pasirodė labai didelės reikšmės leidinys BALTIC STATES INVESTIGATION HEARINGS.

Šį 678 puslapių tomą sudaro įvedamasis žodis, 472 pusl. liudininkų parodymų bei kitų šios bylos reikalu pareiškimų ir per 200 puslapių dokumentų bei kitos sovietų nusikaltimus įrodančios medžiagos.

Liudininkų, kurių parodymus randame šiame tome, yra dvi grupės: pirmąją sudaro JAV piliečiai ir antrąją — patys pabaltiečiai.

Iš JAV piliečių, davusių savo parodymus ar šios bylos reikalu padariusių pareiškimus, pirmoj eilėj tenka paminėti patį JAV prezidentą D. C. Eisenhowerį, kuris šiuo reikalu parašė Komiteto pirmininkui kongresmanui Charles Kersten labai reikšmingą laišką. Savo laiške Prezidentas prisimena, kaip, ALTo delegacijai lankantis Baltuosiuose Rūmuose, buvo kalbėtasi dėl galimybės pravesti šį tyrimą, užgiria padarytą Kongreso sprendimą ir pažymi, jog tyrinėjimo eigą seks su dideliu susidomėjimu. Toliau paminėtinas lygiai didelio svorio jau kaip liudininko parodymas Valstybės Departamento sekretoriaus J. F. Dulles pareiškimas. Aukštasis JAV pareigūnas čia pasisako dėl dalyko praeityje, šiuo metu ir dėl ateities perspektyvų, dar kartą pareikšdamas, jog JAV nepripažįsta sovietų smurtu įvykdytos Pabaltijo kraštų inkorporacijos, ir viltį, kad šie kraštai pagaliau sulauks laisvės. Platus ir reikšmingas taip pat parodymas buvusio JAV prezidento H. Hooverio. Turėjęs progos savo akimis matyti tiek Pabaltijo kraštų išsilaisvinimo pastangas, tiek jų laisvo gyvenimo pažangą, liudininkas Komitetui pateikė tais klausimais labai reikšmingų duomenų, kartu plačiai apžvelgdamas politines sąlygas, kuriose Pabaltijo kraštai buvo okupuoti, sovietų terorą juose ir iškeldamas jų išlaisvinimo svarbą. Iš kitų dar paminėta parodymai New Yorko advokato P. A. Beck, o taip pat Komiteto pirmininko Kongresm. Charles J. Kersteno laiškas Sovietų Sąjungos atstovui Jung. Tautose A. Višinskiui, kuriuo jis buvo kviečiamas, kaip dalyvavęs Pabaltijo kraštų okupavimo veiksmuose, duoti Komitetui savo parodymus. (Kaip žinome, A. Višinskis jam duota proga atremti sovietams iškeltus kaltinimus nesiryžo pasinaudoti).

Toliau seka parodymai pačių pabaltiečių — lietuvių, latvių ir estų. Šiame tome randame šių lietuvių parodymus — sesers Aleksandros Marijos — buvusios Lietuvoje vaikų darželio mokytojos, lietuvio kunigo, kurio pavardė atsargumo sumetimais neskelbiama, kaip ir dviejų kitų liudininkų lietuvių — A. Armalio, A. Banionio, J. Bildušo, J. Brazaičio, J. Brazeikos, Vysk. V. Brizgio, gen. J. Černiaus, sesers Marijos Kleopos, B. Daukanto, Dr. M. Devenio, A. Dičmano, J. Kajecko — Lietuvos atstovybės JAV patarėjo, A. Merkelio, J. Miliausko, gen. K. Musteikio, P. Nenortos, P. Padalio, kan. A. Petraičio, gen. S. Raštikio, J. Sniečkaus — žinomo Lietuvos komunisto A. Sniečkaus brolio, K. Tarvainienės, Dr. A. Trimako, pulk. J. Tumo, P. Žadeikio — Lietuvos įgalioto ministerio JAV., ir kan. V. Zakarausko.

Visų šių lietuvių liudininkų parodymai su visu šiurpumu atskleidžia sovietų klastą, terorą ir Lietuvių tautos skriaudas bei kančias, kaip estų ir latvių parodymai su lygiu šiurpumu atskleidžia jų tautų likimą sovietinėj okupacijoj.

Įrodomosios medžiagos skyrių sudaro dokumentai, foto nuotraukos, žemėlapiai ir kiti panašios rūšies dalykai.

Lietuvą liečiančios įrodomosios medžiagos leidinyje gana apstu. Įgal. ministeris P. Žadeikis tam reikalui yra pateikęs Lietuvos - Sovietų sutartis 1920 ir 1926 metų, nepuolimo sutarties atnaujinimo 1931 m. protokolą, agresiją ir aneksiją aptariančią konvenciją iš 1933 m., Vilniaus ir Vilniaus krašto perdavimo sutartį iš 1939 m. Gen. K. Musteikis — Lietuvos vyriausybės paskelbimą sovietinio ultimatumo ir to ultimatumo paskelbimą sovietinės žinių agentūros Tass, o taip pat Lietuvos užs. reik. ministerio Urbšio telegramą iš Maskvos. Vysk. V. Brizgys — A. Trakiškio „Bažnyčios ir religinės praktikos padėtis okupuotoj Lietuvoje", Tito Narbuto „Keturi kankiniai vyskupai" ir J. Prunskio „Penkiolika Likviduotų Lietuvos kunigų". Gen. J. Černius — Sovietų Sąjungos įgulų Lietuvoje ir Latvijoje žemėlapį; K. Tarvainienė — pluoštą nuotraukų, parodančių lietuvių kankinimo vietą ir pačius nukankintuosius Rainių miškelyje. Gen. S. Raštikis — žemėlapio nuotrauką, NKVD įsakymo jį areštuoti originalą ir kitų NKVD dokumentų. J. Šniečkus — Lietuvos politinių partijų vadovaujančių asmenų likvidavimo planą, J. Bildušas — eilę dokumentų, liečiančių jo kalinimą, turto atėmimą ir k.

Dalis įrodomosios medžiagos taip pat yra įterpta ir į liudininkų parodymų skyrių. Tokios medžiagos randame prie vysk. V. Brizgio parodymo, kurią sudaro įvairūs komunistiniai potvarkiai religijos ir Bažnyčios reikalu; trylikos lietuvių politinių kalinių testamentą, įbrėžtą aliuminijaus indely; gen. S. Raštikio dukrelės laišką iš tremties Sibire, ir k.

Ši dokumentinė ir kitokia įrodomoji medžiaga dar stipriau išryškina sovietinius nusikaltimus ir labai iškalbingai paremia liudininkų parodymus.

Apskritai imant, šis leidinys neatremiamai parodo, jog sovietai ne tik neteisėtai okupavo Pabaltijo kraštus, bet ir juose vykdo dar nebuvusį žmonijos istorijoj genocidą, dėl ko jie atsiduria pačių didžiųjų žmonijos nusikaltėlių eilėje. Tai kartu yra garsus šauksmas į laisvojo pasaulio sąžinę ir įspėjimas, kas jo laukia, jei pasaulinis komunizmo sąmokslas pavergti pasaulį nebus likviduotas. Mūsų tautoje visuomet buvo gyvas ir gilus įsitikinimas, jog nekaltai pralietas kraujas ir nuskriaustųjų ašaros nelieka nebylės, bet prabyla ir šaukiasi teisybės, kol būna išgirstos, ir nusikaltėlis sulaukia pelnytos bausmės. Šie dokumentai iš tikro yra akivaizdus to mūsų tautos moralinio įsitikinimo teisingumo liudijimas — per juos kaip tik mūsų tautos kankiniai, jų kraujas ir ašaros visiems girdimai prabyla ir šaukiasi teisybės. Ir reikia tikėtis, kad jis anksčiau ar vėliau bus išgirstas, Todėl priklauso mūsų didžiausias dėkingumas visiems, kurie prisidėjo, kad mūsų tautos skriaudos ir kančios galėtų į pasaulį prabilti — pirmoj eilėj JAV Kongresui, Vyriausybei, Tyrinėjimo Komitetui, o ypač pasišventusiam mums taip reikšmingam reikalui Komiteto pirmininkui, kongresm. Charles J. Kerstenui. Padėkos verti ir mūsų tautiečiai, kurie prie šio reikalo savo pastangomis prisidėjo, ypač ALTas, kuris visą dalyką išjudino ir ligi šios dienos neatlyžtamai dirba, kad ši byla būtų sėkmingai išvesta ligi galo, jam darbe talkinusieji ir liudininkai.

(LAIC)

Okupuotoje LIETUVOJE

GRIAUNA VIENKIEMIUS

Po karo bolševikai, vos tik įsigalėję Lietuvoje, tuoj puolė ūkininkus. Atėmė iš jų žemes, sujungė jas į kolchozus, o ūkininkus privertė juose dirbti panašiai, kaip baudžiavos laikais dvarponių dvaruose. Lygiagrečiai su ūkininkų žemių sukolektyvinimu buvo varomas ir vienkiemių trobesių kolchozinimas. Trobesiai buvo ardomi ir vežami į užplanuotą kolchozo centrą, vadinamąją „gyvenvietę", visai nesiklausiant jų savininkų. Tačiau, nepaisant bolševikų agitacijos ir žiaurių pastangų, toks prievarta vykdomas vienkiemių kėlimas nesisekė. Kaip dabar aiškėja iš vyr. statybos kolchozuose valdybos viršininko Variakojo pranešimo per Vilniaus radiją, tik daugiau kaip 2000 kolchozininkų trobesių buvo perkelti į tokius rusiško tipo centrus. Dabar esą, kaip oficialiai skelbiama, apie 7.000 naujų pareiškimų trobesiams kelti. Atrodo, kad ligi šiol daugumas ūkininkų dar tebegyvena senuose vienkiemių trobesiuose.

Nors jie ir gyveno ten, bet jų gyvenimas buvo suvaržytas, nes trobesius, kaip ir žemę, valdė visokie kolzhozo viršininkai, nustatydami, kas, kur, kokioje troboje ir kiek žmonių turi gyventi. Tačiau bent iš paviršiaus pažiūrėti atrodo, jog Lietuvos kolchozininkai dar vis tebeturi šiokį tokį savarankišką gyvenimą, o Lietuvos kolchozai labai skiriasi nuo „plačiosios tėvynės" kolchozų. Šitas dalykas bolševikams kaip ir nepatinka. Todėl jie dabar užsimojo paspartinti vienkiemių ardymą. Tas ardymas šiemet pradėtas plačia agitacija. Norima įkalti kolchozininkams, kad jie patys trobesius keltų į užplanuotas vietas. Keliantiems trobesius žadamos paskolos ir kitokios lengvatos, kaip traktoriai iš MTS, kurie galį iš karto visą namą, lyg kopūstą, pervežti į kitą vietą. Keliantiems trobesius paskolų žadama po 4.000 rb. Žadama ir daugiau lengvatų — pvz. kitų kolchozininkų pagalba darbu, miško medžiaga, plytomis ir kt.

Imkim kad ir paskolą — jei ją kolchozininkas ir gaus, tai tokia paskola po trejų metų jam bus kaip piautuvas po kaklu, nes kasmet reikės surasti daugiau kaip 1.000 rb. paskolos ir procentų grąžinimui. Dabartinėmis sąlygomis, kai kolchozininkas vidutiniškai už darbadienį gauna po 2 kg grūdų ir darbadienių turi apie 300 per metus, nėra jokios vilties jam svajoti apie 1.000 rb. Dėl trobesių kėlimo: net ir naujo trobesio kėlimas yra susietas su nemažomis išlaidomis. Tol, kol trobesys stovi vietoje, atrodo, kad jam nieko netrūksta, bet bekeliant apgenda. Gedimai reikalingi atnaujinti, vadinasi, medžiagos ir pinigų. Ir juo trobesys senesnis — juo brangiau atsieina jo perkėlimas. Turint galvoj tą faktą, kad Lietuvos vienkiemių trobesiai yra visi statyti prieš karą, o daugelis dar anksčiau, dėl to po perkėlimo visi bus reikalingi didelio atnaujinimo, atseit, jie yra susieti su didelėmis išlaidomis, kurios ūkiniu atžvilgiu jau nebepateisinamos. Trobesio kėlimas traktoriais yra ne kas kita, kaip pasaka. Tokiu būdu keliamas trobesys dar brangiau atseis, kaip išardytas. Visų pirma keliant tokį trobesį bus reikalingas sustiprinimas ir padėklas. Vadinasi, reikės kvalifikuoto darbo, nepigios medžiagos, vykdymo organizacijos ir laiko. Apskritai, tokia operacija bus labai brangi. Miško medžiagą, kurią žadama duoti, taip pat kaštuos. Be to, ją dar reikia iš miško atsivežti ir kur nors supiauti. Šito dalyko kolchozininkas jau negali padaryti, nes neturi nei priemonių, nei galios. Dėl plytų — panaši padėtis. Be kitko, tokie dalykai, kaip medis ir plytos, dar turi būti iš anksto užplanuoti. Todėl kolchozininkų traukimas į trobesių kėlimą iš vienkiemių į kolchozus jam nieko kito nelemia, kaip tik jo įmurkdymą į dar didesnį skurdą ir sunkesnį vargą. Bus prieita prie to, kad karvės ir kiaulės bus laikomos geresniuose būstuose, nei jas prižiūrį valstiečiai.

---

* **Federalinės Vokietijos** ministeris ištremtiesiems, pabėgėliams ir nukentėjusiems nuo karo, prof. Oberleanderis, padėkodamas URT valdytojui Dr. P. Karveliui už atsiųstą sveikinimą jo išrinkimo į BHE (Bund der Heimatvertriebenen und Entrechteten) pirmininkus proga, pažymėjo, kad jo partija visai sąmoningai savo politiniu uždaviniu stato Pabaltijo valstybių įjungimą į laisvąją Europą ir įtraukia tai į savo programa. Toliau ministeris užtikrino, kad jis rems ne tik mūsų pastangas išsilaisvinti, bet kad jis taip pat lietuviams padės čia siekiant susidaryti egzistenciją, o svarbiausia — pažada savo pagalbą išlaikyti ir ugdyti mūsų tautiniam savitumui.

INDOKINIJA–POLITINĖ PAINIAVA

Rašo Gen. leit. TEODORAS DAUKANTAS

Buenos Aires Herald, anglų kalba einąs dienraštis, birželio 9 d. savo įžanginiame straipsnyje pašisako: „Įvairūs žmonės šiomis dienomis pasako taip skirtingų dalykų apie Indokiniją, kad sumišimas yra neišvengiamas". Ir tóliau prikaišioja JAV respublikonų lyderiui senatoriui Knowland, kad jis savo viešuose pareiškimuose prieštarauja pats sau. Mums lietuviams lengviau suprasti įvykių raidą aname tolimame krašte, kuriame tekariauja tik keletas lietuvių, negu „vispusiškai išsilavinusiems" anglams ar prancūzams.

Teko ir man lankytis Indokinijoje 1916 m. vasario mėn. Karo laikas ir mano užimama vieta atidarė aukštų prancūzų pareigūnų širdis. Žmogus, gabenąs 14.000 vyrų ginti prancūzų prieš vokiečius ir turįs atsakomybę už sėkmingą jų pergabenimą, buvo maloniai sutiktas Saigone, prancūzų Indokinijos administracijos sostinėje ir svarbiausiame uoste. Jis yra Donai upės 4—5 val. plaukimo prieš vandenį pakrantėje. Rinktinės štabui prancūzai norėjo parodyti savo išprusimą, vedamus darbus ir daromą pažangą tame Azijos užkampyje. Laiko buvo daug, nes transporto laivai krovė ryžių ir kitokių prekių karo alinamai Europai, užtrukdami svetingame uoste visą savaitę.

Saigono uoste stovėjo puošnūs ir modernūs pastatai, europietiški viešbučiai, kavinės, restoranai ir kitos pasilinksminimo vietos. Karo metu, tiesa, jie buvo kiek suvaržyti. Prancūzų civilizacijos pažiba — Saigonas išdygo džiunglių pelkynuose. Jo statyba pareikalavo daug lėšų, žmogaus darbo ir gyvybių, visai panašiai, kai S. Petersburgas — didžrusių kūrinys. Miestas buvo statomas pirmiausiai prancūzams. Vietiniai anamitai jame galėjo rodytis tik laikinai, kaip darbo jėga, vadinama „kuli". Jiems gyventi išaugo greta Saigono kitas miestas — Cholen. Išaugo beveik milijoninis miestas, nors niekur nebuvo minimas ir žinomas tiktai Indokinijoje. Juk europiečiams nesvarbu, kur „kuli" gyveno!

Vieną popietį, būdami laisvesni, sėdėjome šalia kavinės ant šaligatvio ir gėrėm šaltus gėrimus, nes Saigonas yra atogražų krašte. Koks tai anamitas (vėliau sužinojau, kad tai buvo žymus advokatas), eidamas pro šalį, lengvai užkabino mano kaimyno, prancūzų jūros karininko, kėdę. Prancūzas, mano bičiulis, kurį pažinojau iš kelionės, kilnios šeimos, kultūringas, puikiai išauklėtas vyras, neleidęs advokatui nė atsiprašyti, ko anas regimai norėjo, staigiai pakilo, griebė kėdę ir smogė anamitui per galvą! Anamitas prancūzo elgesiu nebuvo nustebintas. Nustebo tik lietuvis, pirmą kartą pamatęs apnuogintą kolonializmą, baltojo žmogaus santykiavimo būdą su „azijatais". Norėjęs užstoti užpultąjį, prancūzų buvo sudraustas, nes baltasis žmogus turėjo būti solidarus aziatų akivaizdoje! Buvo gėda dėl baltojo „kultūros nešėjo".

Prancūzai Indokinijon atėjo (1883-90) su Vakarų kultūra, iš jos paėmę siaurą materialistinę civilizaciją. Tuomet buvo „pažangos" žymė reikalauti iš piliečių pilno laicizmo, ignoruoti bet kokią religiją, žavėtis pačiam ir kitiems piršti materialistinio mokslo pažangą. Tada buvo mada platinti materialistines pažiūras ir išnaudoti kitaspalvius. Tokių idėjų vedami atėjo prancūzų valdininkai savanaudiškai valdyti Indokiniją, kelti materialinį būvį. Jie tiesė kelius, vedė elektros laidus, statė laicistines mokyklas ir materialinėj srity tikrai daug padarė.

Teko matyti jų mokyklas. Puikūs pastatai, salės, šviesios klasės — ecole unique — laicistinis, ateistinis mokymas, su sausomis formulėmis, dėstomas visai kitų nuotaikų vaikams. Žmonės buvo užmiršti. Jie kaip anksčiau, tai ir dabar gyveno džiunglėse, vos už kelių kilometrų nuo prancūzų sostinės Saigono, kitoj Donajaus upės pusėj. Buvo matyti didingi gubernatoriaus rūmai, o greta pusnuogiai anamitai gyveno iš šakų, palmių ar bananų lapų padarytose bakūžėse, kur buvo nuolatinis pavojus, kad naktį tigras gali vaiką pasigrobti. Džiunglėse negalima su jais kalbėti, nes tai pakenktų baltojo žmogaus prestižui, aiškindavo prancūzai palydovai.

Toli gražu, ne visi gyventojai galėjo baigti pradžios mokyklą. Mokyklose vaikai ir jų tėvai matė prancūzų prabangą ir ją lygino su savo skurdu. Mokykla tik dar labiau didino prarają tarp baltojo ir spalvuoto žmogaus. Į aukštąjį mokslą kelią turėjo tik turtingieji. Labai turtingi savo vaikus galėjo siųsti mokytis į Prancūziją. Teko pažinti vieną jauną panelę, mokslus išėjusią Sorbonos universitete. Plonučiai jos pirštai, papuošti daugybe žiedų, turėjo net apie 20 cm ilgio nagus, it gyvatės raitytais galais. Vienas mažojo piršto nagas buvo trumpesnis. „Kas atsitiko?" — paklausė prancūzų karininkas. „Ach, nelaimė. Nulūžo nagas, ir dabar gėdžiuosi viešai pasirodyti. Dar gali pamanyti, kad aš pati ką nors dirbau, kad pritrūko tarnų" — aiškinosi Sarbonos studentė, liūdnai šypsodamasi, ir dar pridėjo: „Esu turtinga. Ne tik šis teatras (pasikalbėjimas buvo kaip tik anamitų teatro balkone Choleno mieste), bet ir visi pastatai, kuriuos jūs matot, man priklauso".

Lengva suprasti, kad tokioj padėty apgaulinga raudonųjų propaganda buvo sėkminga vietinių tarpe. Ką laimėtų anamitai eidami už prancūzus ir jų valdymą Indokinijoje? Jie norėtų ko nors naujo, bet patys nežino kokių naujumų. Tikrai reikia jiems revoliucinių pasiūlymų, kad jie eitų vakariečių pusėn. Amerikonų smegenys apie tai galvoja. Tuo tarpu prancūzų kandidatai į ministerius pirmininkus viliojasi komunistų balsais parlamente.

* **Vasario 16 gimnazijos direktoželio** 1 d. išėjo a tostogų, o nuo **rius** rašytojas A. Giedraitis nuo birliepos 1 d. visai pasitraukia iš eitųjų pareigų. Atostogų metu jį pavaduoja vyr. mokyt. S. Antanaitis.

SPAUDA

ATSIŲSTA PAMINĖTI

1. **Antanas Maceina, SAULĖS GIESMĖ,** Šv. Pranciškus Asyžietis kaip krikščioniškojo gyvenimo šauklys. Veikalas, laimėjęs 1952 m. „Aidų" mokslo premiją. Išleido Prel. P. M. Juras, 1954 m. Viršelis dail. Telesforo Valiaus. Tai yra mūsų žinomojo filosofo filosofiškai-teologiška studija, kurioje visai nauju požiūriu pažvelgiama į Šv. Pranciškaus gyvenimą ir jo pavyzdį mūsų laikams. Kiekvienas gilesnių minčių ištroškęs žmogus ras šiame veikale daug medžiagos savo dvasiniam gyvenimui praturtinti.

2. **ŠĖTONAS GRASINA PASAULIUI,** šiurpus velnio apsėdimas mūsų dienomis JAV. Sulietuvino J. Dagelis. Išleido kun. Ant. Sabas. Spausdino Lietuvių Saleziečių Spaustuvė Italijoje. Parduodama po 50 ct. USA. Platintojams 20% nuolaidos. Knygelė gaunama adresu: Rev. A. Sabas, 68 Joseph St., Sudbury, Ont., Canada.

3. **Edouard Turauskas, LE SORT DES ETATS BALTES,** Reutlingen 1954 m. Išleista VLIKo Informacijos Tarnybos. Prancūziškai skaitantiems knyga apie Baltijos tautų likimą.

4. **LES MARTYRS DE LITHUANIE,** VLIKo Informacinės Tarnybos leidinys apie Lietuvos kankinius Rainių miške. Išleista 1954 m.

5. **LIETUVIŲ DIENOS,** Nr. 4 (43), Balandis, 1954 m. Šis numeris skirtas mūsų didžiajam poetui Bernardui Brazdžioniui jo 30 metų poetinio darbo sukaktį atžymėti. Taip pat yra daugybė iliustracijų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir rimtų straipsnių pasiskaitymui. Vyr. red. **J. Vitėnas,** leidėjas — **A. F. Skirius.** Adr.: 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

6. **TĖVYNĖS AIDAS,** Kolumbijos Lietuvių Leidinys, Sausis-Kovas, 1954 m. Leidžiamas Bogotoje. Iliustruotas žurnalas Kolombijos lietuviams.

7. **ŠVYTURYS,** Neperiodinis „Sekmadienio" priedas, Nr. 1(5). Vasaris 1954 m. Red. **kun. Pr. Vaseris** ir **Bronius Zumeris.** Leidžiamas mimiografu Melbourne, Australijoje.

8. **KNYGŲ LENTYNA,** Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Biuletenis, Nr. 1—2 (68—69), Sausis - Vasaris, 1954 m. Red. A. Ružancovas. Adr.: 602 Harvey St., Danville, Ill.

GEDULO DIENA RIO DE JANEIRO

Lietuvos ir Latvijos Valstybių Pasiuntinybės ir Estijos konsulatas Rio de Janeire telktinėmis jėgomis surengė Gedulo Dienos minėjimą (VI. 13) A. B. I. — Spaudos Rūmų salėje, kuris pračjo nepaprastai pakilia nuotaika. Perpildyta kviestinių svečių salė (bent 60 asmenų liko stovėti pasieniais ir koridoriuj) įtemptai klausė pirmojo kalbėtojo K. Asto — Estijos konsulo — pranešimo apie pasibaisėtiną būklę Pabaltijy, okupuotame Maskvos bolševikų. Kai kalbėtojas, įžymus estų rašytojas, paminėjo, kad ateis diena teisti ir Višinskį, vienintelį likusį iš trijų Pabaltijo budelių, salėje pasigirdo stiprūs, ilgi plojimai. Po trumpos Latvijos ministerio P. Olinš kalbos, žodį tarė Lietuvos ministeris Dr. Frikas Meieris. „Lietuvių tauta, — kalbėjo Lietuvos atstovas, — per tūkstantmetį savo gyvenimo prie Baltijos, yra patyrusi įvairių priešų antplūdžių. Tautos atmintyje ir tautosakoje išliko gyvi šimtmečiai kovos prieš mongolus, kada Lietuva, tada stipri ir galinga, buvo vienintelė tvirtovė, apgynusi V. Europą nuo Azijos... Tautos atmintyje dar gyvi vaizdai skriaudų, patirtų iš Carų Rusijos režimo XIX amžiuje. Tačiau lietuvių tauta niekad nebuvo taip naikinama ir žudoma, kaip dabar — bolševikų okupacijoje; niekad žmonės tiek nekentėjo nuo ligų ir bado, niekad nebuvo tiek daug jų išplėšiama iš namų ir išvežama vergų darbams į Sibirą, kaip kad dabar, XX amžiuje, kada barbariško bolševikų režimo atkirsta nuo civilizuoto pasaulio lietuvių tauta turi gyventi valdžioje tų, kurie sugriovė žydintį ekonominį tautos gyvenimą, sugriovė seną kultūrą ir dar visais būdais niekina lietuvio sielą, jau nekalbant apie tai, kad atėmė jai paskutinį laisvės šešėlį.

Priminęs, kad tylos sąmokslas apie Lietuvą pasibaigė, kad pasaulio spaudoje ir visuomenėje justi aiškus pritarimas tautų išvadavimui iš Maskvos jungo, dr. Meieris kalbėjo toliau:

„Šiandien milijonas lietuvių, išblaškytų įvairiose pasaulio vietose ir per 40.000 lietuvių Brazilijoje meldžiasi Dievui, apverkdami žuvusius nuo bolševikų rankos savuosius, apverkia juos ir milijonus kitų tautų žuvusius, pražydami Aukščiausiojo padaryti stebuklą: nubausti Maskvą ir grąžinti pasaulin teisę ir teisybę". Min. Meieris kalbą baigė įsitikinimu, kad teisingumas nugalės ir Lietuvos bei kitų valstybių nepriklausomybė bus atsteigta.

Susijaudinę klausytojai keletą kartų garsiais ir ilgais plojimais buvo pertraukę min. Meierio kalbą.

Baigmės žodį tarė senatorius Hamilton de Lacerda Nogueira, kuris pusės valandos kalboje analizavo, remdamasis Dostojevskio raštais ir savo prieš 20 metų parašytos knygos ištraukomis, kentėjimo prasmę ir rusiško nihilizmo bei bedieviškumo pavojų V. Europos kultūros tautoms, gražiai išvezdamas, kad Lietuvos bei kitų kenčiančių kraštų kančios nėra veltui.

Buv. Čekoslovakijos ministeris Brazilijai Dr. Jan Reisser, Centro Brasileiro da Europa Livre vardu padėkojo visiems už tokią prasmingą ir kovingą nuotaiką prieš baisųjį civilizacijos priešą bolševizmą, kuris genocidu ir teroru siekia pavergti visą pasaulį. „Brangūs lietuviai, latviai ir estai, — kalbėjo min. Reisser, — jūs jau 10.000 metų gyvenate Pabaltijy, vadinas daug anksčiau nei rusai, ir esu tikras, kad jūs gyvensite daug ilgiau nei rusai." Visą programą pravedė Dr. Rusins, Latvijos pasiuntinybės teisės patarėjas, kuris, kaip brazilas, padėkojo senatoriui Nogueirai už brazilų aktingą dalyvavimą ir užuojautą kovojančioms už laisvę tautoms. čia pat salėje senatoriui dėkojo lietuvių vardu kan. prof. Ignatavičius. Žmonės ilgai dar nesiskirstė iš salės, nors programa truko veik dvi valandas. Be pabaltiečių, salėje daug buvo rinktinės brazilų bei čekų, lenkų, rumunų ir kt. Visos kalbos buvo Švietimo m-jos radiofono gravuotos. Spauda skyrė daug dėmesio Gedulo Dienai. Po minėjimo laikraščiuose buvo išspausdinta reikšmingi aprašymai ir fotografijos. Pasiuntinybėje gauta daug laiškų, išreiškiančių užuojautą lietuvių tautai. Ypatingai būdingas Vokietijos ambasadoriaus Dr. Oeler raštas, kuriame jis reiškia daug simpatijos ir užuojautos Gedulo Dienos proga, pabrėždamas, kad „ši diena yra pati juodžiausia žmonijos istorijoje ir viena žiauriausių ilgoje Baltijos tautų kančioje."

Tobulėja tablečių ir piliulių gamyba

Vaistininkai - chemikai dirba. Kaip jau keleta kartų vokiečių spaudoje buvo skelbta (žiūr. Münchener Illustrierte, 1953. XI. 1, Nr. 47), Europos vaistininkai - chemikai tablečių ir piliulių gamybą nuostabiai patobulino ir sumodernino. Ten pagaminamos tabletės ir piliulės taip sudėtingos, kaip iš tolo vairuojamos raketos. Miego tabletės gaminamos su žadintuvu, su laiko degikliu, sudėtingos, kaip vaistų sandėliai, šarvuotos piliulės ir t. t.

Miego piliulės su žadintuvu yra naujausias vaistų paruošimo išradimas. Viršutiniame sluogsnyje yra migdomieji vaistai, antrame — miegamieji, nuo kurių ligonis 8 valandas kietai miega, ir viduryje — pažadinimo vaistai, kurie miegantį pažadina ir meste išmeta iš lovos.

Naujais būdais pagamintos piliulės taip tiksliai nuneša vaistus į pageidaujamą organizmo vietą, jog atrodo, kad jos turi jausmus. Vienos iš jų gaminamos su krakmolu ir pasileidžia tuojau patekusios į skilvį, kitos, aptraukiamos specialia odele, tirpsta lėtai ir jose esantieji vaistai pradeda veikti keletai valandų praėjus. Piliulės su laiko degikliu netirpsta skilvyje, — jų pagalba vėmimo ar kitus vaistus galima pasiųsti tiesiog į žarnas. Šių piliulių gamyba yra labai sudėtinga. Ligonims besiskundžiantiems pasenėjimu, duodamos piliulės, kurių sudėtyje yra apie 40 vitaminų ir mineralinių druskų. Šios rūšies piliulės, kurios yra nedidesnės kaip tikras žirnis, susideda net iš 64 sluogsnių.

Jei norima ligoniui įduoti iš karto vitaminų ir mineralinių druskų, tai šioms medžiagoms atskirti vartojamos guminės odelės. Tokios piliulės savyje turi daug skirtingų piliulių ir vadinamos piliulės - sandėliai. Jos, ligoniui paėmus, palaipsniui tirpsta ir pagal ištirpimo vietą bei laiką reguliuoja vaistų veikimą.

Nuo maliarijos - drugio naudojami vaistai atebrinas ir hormonas Stilbestro aptraukiami odele, kuri netirpsta skilvyje. Nuo alerginių susirgimų, arba vadinamos šienapiūtės slogos, ir kitų ligų duodami antihismatinai veikia tik trumpą laiką, dėlto ligonis, paėmęs paprastą piliulę, naujo priepuolio ištiktas turėdavo keltis naktį iš lovos ir paimti naują piliulę. Dabar, paėmęs piliulę - sandėlį, gali ramiai miegoti 8 val. Šių piliulių viršutinis sluogsnis tirpsta skilvyje, o likusioji dalis — žarnose. Panašios piliulės yra pagamintos ir nuo skilvio žaizdų.

Sergantiems vadinama įsivaizdavimo liga duodamos spalvotos piliulės: mėlynos, geltonos ir raudonos; jų sudėtyje yra tik pieno cukrus, bet tokie ligoniai, tikėdami, kad gavo labai gerus vaistus, pasveiksta. Moderniškos gamybos dėka kartūs vaistai padaromi saldžiais. Žuvų taukai sumaišomi su apelsinų sunka, auromycinas — su vyšnių sunka ir t. t.

Gaminamų piliulių veikimui patikrinti dažnai naudojami studentai, kuriems daugiausiai duodamos piliulės kartu su stipriai veikiančiais vėmimo vaistais. Jei piliulė pasileidžia skilvyje, tuojau įvyksta ir reakcija. Jau daromi bandymai ir silpnos koncentracijos radioaktyvioms druskoms.

Čia minėtoji vaistų gamyba kasdien tobulėja ir reikia tikėtis, kad artimoje ateityje įvairius, net ir neskanius vaistus vartosime kaip saldainius, galėdami pasirinkti tokio skonio, kokio tik norėsime.

Dr. J. Narbutas

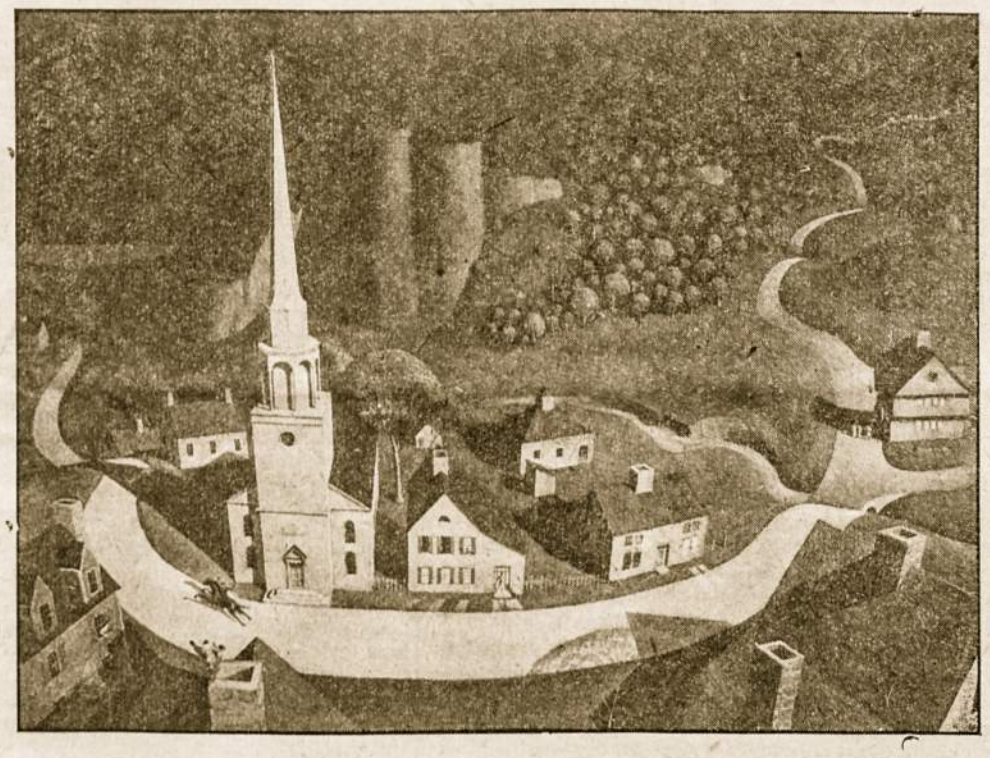

Bėgimas vidurnaktį

GRANT WOOD

BŪSIMASIS ANGLAS

Londono džentelmenas Londono parke pastebėjo ant suolelio airę auklę su vienuolikos maždaug metų berniuku, kuris apsilaižydamas šveitė šokolado plyteles. Prie suolelio kito galo stovėjo du kiti berniukai, truputį apdriskę, ir godžiai žiūrėjo į valgantį. Auklė airė pastebėjo savo auklėtiniui: "Eduarduk, ar tu nemanai pasidalyti su tais dviem berniukais?".

Eduardukas kramtė ir kramtė, tarsi negirdėjęs. Kai jau liko tik viena plytelė, atsiduso ir pratarė: "Tą pat ir aš galvojau, bet viena plytelė ir du berniukai — dėl jos kils tik vaidai tarp jų ir peštynės". Ir jis įsigrūdo į burną paskutinę plytelę.

Londono džentelmenas pakraipė galvą ir pratarė auklei: "Kas gi iš to berniuko išaugs?".

Auklė airė piktai dėbtelėjo į Londono džentelmeną ir atsakė: "Anglas".

Skyrių veda ONA KAIRELIENĖ, Helguera 2740, Avellaneda.

J. VEDEGYS

MOTERYS RAŠYTOJOS MŪSŲ LITERATŪROJE

Marija Ivanauskaitė - Lastauskienė gimė 1872 m. Šiauliuose. Iki 15 m. amžiaus gyveno Paragiuose. Augo ir brendo tokiose pat sąlygose, kaip ir jos sesuo Sofija. Gyveno tokiomis pat ir svajonėmis. Vėliau kurį laiką gyveno Šiauliuose, paskui išvyko į Varšuvą pas savo tetą mokytis ir rankdarbių. Po to ilgesnį laiką gyveno Petrapily, versdamosi rankdarbiais ir tarnaudama lenkų studentų bibliotekoje. Petrapily susipažino su gudų veikėju Vaclovu Lastausku ir už jo ištekėjo. Iš Petrapilio Lastauskai persikėlė Rygon, vėliau Vilniun. Tuo laiku Sofija Vilniuje buvo jau žinoma, susidariusi rašytojos vardą, todėl Marija, anksčiau lenkiškai rašiusi apysakaites, davė savo seseriai versti į lietuvių kalbą savo kūrinėlius, kuriuos šioji ir spausdino tuo pačiu Lazdynų Pelėdos vardu. Taip ir prasidėjo abiejų seserų literatūrinis bendradarbiavimas, kuris ir vėliau tęsėsi. Tik mirus Sofijai, Lietuvos visuomenei paaiškėjo ši paslaptis. Marija Lastauskienė 1930 m. savo vardu išleido apysaką "Radybos", 1939 m. "Iki mirties", 1940 m. apysakų rinkinį "Laimės griuvėsiuose" ir kt. Marija mirė antrojo karo metu Lietuvoje.

Marija Ivanauskaitė-Lastauskienė

LAZDYNŲ PELĖDOS KŪRYBA

Kaip anksčiau kalbėjome, Lazdynų Pelėdos vardu rašė dvi seserys — Sofija ir Marija Ivanauskaitės. Svarbiausias gi vaidmuo priklauso Sofijai, Marija yra tik jos talkininkė, padėjėja. Nustatyta, kad ir Marija patvirtino, Sofijai priklauso šie kūriniai: 'Klaida", "Motulė paviliojo", "Stebuklingoji tošelė", "Klajūnės", "Ir pražuvo kaip sapnas", "Sugriautas gyvenimas", "Burtininkė", "Davatka", "Judošius", "Džiūgas", "Našlaitė", "Kaip priešas", "Kaliniai" "Roželės laimužė" ir kt. Marija parašė: "Paša", "Vanka", "Kazematų sapnas", "Pirmoji tarnyba", "Dėdės šposas", "Naujasis takas", "Spinduliai ir šešėliai" ir kt. Nors abi seserys ir anksti išsiskyrė, bet jos yra artimos savo kūryba: kaip formomis taip ir siužetais. Tiesa, Sofija labiau suliaudėjo, savo simpatijas nukreipė į kaimą, kai tuo tarpu Marija mėgsta vaizduoti miesto gyvenimą. Šiaip abiejų seserų, gyvenusių vienodą gyvenimą vaikystėje, kūryboje pasireiškia sentimentalizmas, lyrizmas, romantizmas ir pesimizmas, kaip gyvenimo išdava.

Svarbiausia Lazdynų Pelėdos raštų tema — kaimo, miesto ir dvaro gyvenimo vaizdavimas. Ypač mėgsta vaizduoti tų atskirų visuomenės sluogsnių santykių analizavimą: dvarininkų su valstiečiais, ponų su tarnais, darbdavių su darbininkais, inteligentų su prastuomene ir tt. Lazdynų Pelėdos dvaras, kaip ir ankstyvesniųjų moterų rašytojų, yra morališkai susmukęs ir kaipo toks yra didžiausias kaltininkas įvairių nelaimių, vargų, traukiąs į tą susmukimą valstiečius, čiulpiąs iš jų ir savo tarnų pačius geriausius syvus. Žmonių tamsumas, nepatyrimas, ekonominis skurdas ir nesiorientavimas gyvenime (stoka išugdyto charakterio, stoka auklėjamosios mokyklos) sudaro tai, kad žmonės tampa aukomis, išklysta į šunkelius ir žūsta. O tuolaikiniai Lietuvos valdytojai rusai dar visokeriopai demoralizuoja ir stumia jau ir taip varge skęstančią Lietuvos liaudį į nusikaltimus. Miestas, kaip ir dvaras, sunaikina ne vieną lietuvį, smugdo jo moralę ir sugriauna gyvenimą. Lazdynų Pelėdos veikėjai yra nelaimingi ir klajūnai. Gyvenimo tikrove autorė apsivilia ir iš čia kyla rašytojos didelis pesimizmas.

Pailiustruodami ryškiau Lazdynų Pelėdos (pirmiau Sofijos vėliau Marijos) kūrybą, paminėsime trumpai keletą jos kūrinių.

"Sugriauto gyvenimo" apysakaitėje autorė vaizduoja sodžiaus mergaitę našlaitę Anką, kurią mažą paėmė pas save žydas smuklininkas. Karčiamoje mergaitė, dirbdama įvairius darbus, pamažu ir giliai persiima smuklės nešvankia aplinkuma ir smunka moralėje. Nors ją vėliau iš smuklės ištraukia doras siuvėjas Jokūbas, bet Anka jau negali normalų dorą gyvenimą gyventi. Ji tampa gatvės moterim, gyvenimo auka.

Kitoje "Klajūno" apysakaitėje rašytoja mums parodo vieno ūkininko sūnų Juozą, kurį morališkai sužlugdė dvaras. Kaip Anka žūsta karčiamos aplinkoje, taip Juozas — dvaro. Juozasš norėdamas sukurti sau, tėvams ir savo mylimajai Barbutei geresnį gyvenimą, išeina tarnauti ūkvedžiu į dvarą. Dvaras savo žibėjimu, kitais poelgiais ir papročiais užburia Juozą. Jį suvilioja kambarinė Viktutė, Juozas pradeda gerti ir ištvirkauti. Mirus tėvams, Juozas grįžta į ūkį. Bet ten jis jau negali gyventi. Išnuomuoja tėvų ūkį ir vyksta į Ameriką laimės jieškoti. Vietoj laimės Amerikoje praranda sveikatą ir ligotas grįžta į tėvynę. Bet nepriėjęs namų sušąla kaimo miške.

Didžiausiame savo kūrinyje, apysakoje "Klaidoje", Lazdynų Pelėda viazduoja sodžiaus gyvenimą 20 amž. pradžioje ir iš sodžiaus išėjusį inteligentą, gyvenantį dideliame Rusijos miestė Jonaičių Petrą. Petras, eidamas mokslus, smukina tėvų ūkį. Tėvai tiki, kad sūnus, baigęs mokslą, ne tik apmokės skolas, bet dar pridės ir seserims kraičio. Bet Petras, pakliuvęs į miestą, užmiršta savo mylimą kaimo mergaitę Marytę Stonaitę ir daro pirmą klaidą, vesdamas aristokratę rusę. Grįžęs atostogų pas tėvus, niekaip negali prisitaikyti savo išlepusiai žmonai, kuri bjaurisi lietuvių įvairiais papročiais. Petras ima suprasti savo klaidą, bet jau vėlu. Grįžus į miestą, žmona prašvilpia jam paliktą palikimą ir, palikusi jam dukterį, pabėga su kitu į užsienį. Petras grįžta į tėvynę ir nori savo klaidą atpirkti stodamas į 1905 m. revoliucinį darbą. Bet ir čia padaro klaidą, užtraukdamas įvairias nelaimes. Pražudo ne tik savo ir dukters gyvenimą, bet sunaikina ir tėvus. Seserys irgi turi daug vargo. Tik viena Stonaitė pasiekia mokslo ir dirba kaip gydytoja kaime.

Antrosios Lazdynų Pelėdos - Marijos Lastauskienės kūrybos motyvai, kaip anksčiau minėjome, panašūs į pirmosios Sofijos. „Aukoje", pavyzdžiui, autorė vaizduoja sodžiaus merginą Marytę, kuri paniekinusi savo sužieduotinį paprastą darbininką Simoną, išteka už nervingo ir išlepusio dvaro ponaičio Zigmanto. Nors išlepintam ir supuvusiam dvare Marytė ir stengiasi išlikti atspari ir morališkai tvirta, bet vėliau vis dėlto tragiškai žūsta. Išeina iš proto ir Simonas.

Didžiausioje savo apysakoje "Radybos", M. Lastauskienė vaizduoja dorą Lušienę, kuri randa 400 rublių. Rastuosius pinigus blogai panaudoja; prekiauja vogtais arkliais, ūžia, paleistuvauja, susideda su rusais. Maža to, įtraukia į tą pražūtingą darbą ir savo sūnų. Įvykis seka įvykį, kol arkliavagiai Lušienę nužudo. Rusai visaip demoralizuoja mūsų sodžių. Sūnus supranta motinos ir savo klaidas ir žada taisytis.

Apie Lazdynų Pelėdą baigsime prof. V. Mykolaičio-Putino žodžiais: "Vienu žvilksniu apėmę visą Lazdynų Pelėdos kūrybą, pastebėsim, kad jos vaizduotasai gyvenimas turi savotišką atspalvį. Jis yra pesimistiškas, liūdnas ir šaltas. Likimo nepalaima, žmonių skriauda bei piktumas ir savo paties nuodėmė bei kaltė slegia daugumą jos atvaizduotų personažų, teikia medžiagos jos siužetams. Pati autorė su liūdesiu, nekartą su kartumu ir pagieža reaguoja į tokį gyvenimą. Lazdynų Pelėdos pasaulis, su retomis išimtimis, yra tvankus, ankštas, be šviesos, be oro, be gamtos. — Jos gamta — tik vidaus nuotaikos projekcija. Jos pasaulis — pusiau realus, pusiau jausmų sukurtas. Retą Lazdynų Pelėdos kūrinį galėtume ištisai gyvenimo duomenimis patikrinti. Retas galėtų tikrovės kritiką išlaikyti". (Bus daugiau).

PAGUODĖ...

Michael Weyl, kultūros attache JAV ambasaodje, pasakoja Jutlandijos šeimininkėms, kas ir mums labai tiktų, kad ir Amerikos moterys neturi tokio gero gyvenimo su visom savo mechaniškom ir darbą taupančiom mašinomis, kaip Europos moterys mano. Europietės dažnai pervertina amerikiečių namų darbą palengvinančias mašinas. Anot jo, Amerikos namų šeimininkė yra priversta nuolat prižiūrėti tas mašinas ir tokiu būdu ji suviliota dirba daugiau negu reikalinga. Yra nustatyta, kad šeima, turinti skalbiamą mašiną, plauna baltinius tris kart daugiau, nei toji šeima, kuri mašinos neturi.

Nėra turto, kuris atstotų giedrą sielos džiaugsmą.

G. Papini

ŠEIMININKIŲ KAMPELIS

Varškės pyragas.

125 gr. sviesto
150 gr. cukraus
200 gr. varškės
2 kiaušiniai
400 gr. miltų.
2 šaukštai kepimo miltelių, druskos, smulkiųjų razinkų, ½ citrinos sunkos.

—

Sviestą gerai įmaišyti pridedant kiaušinių, cukrų, pertrintą varškę, prieskonius ir miltus sumaišytus su kepimo milteliais. Tešla turi būti standi, bet ne per kietą. Reikalui esant galima pridėti kiek pieno. Supilti į išteptą riebalais ir išbarstytą džiovėsėliais kepimo formą, geriausia pailgą slaurą. Kepti orkaitėje (horno) vidut. kaitroje apie 75 min.

Sausainiukai

200 gr. sviesto
¾ puoduko pieno
3 puodukai miltų
3 šaukšteliai kepimo miltelių.
Truputis druskos.

Miltus sumaišytus su kepimo milteliais ir druska supilti ant stalo arba kepimo lentos. Pridėti sviestą ir trinti tarp pirštų taip, kad miltai pasidarytų smulkiais trupinėliais. Tada pridėti kiek pieno ir padaryti tešlą. Iškočioti 1 cm. storumo ir pjaustyti su stikline. Patepti apskrituliukus su pienu ir apibarstyti cukrumi. Kepti vidutinėje kaitroje.

MERGAITĖS ŠYPSNIS VERTAS 40.000 DOL.

Robert Schellenberger 37 m. ūkininkaitis turėjęs 40.000 dol. vertės ūkį Mariettoje (USA) testamentu užrašė šį ūkį vienai jaunai aukštesn. mokyklos mokinei. Schellenberger pareiškė savo draugams, kad jis užrašė ūkį, nes ji atrodė jam labai išauklėta ir "šypsojosi", kai jis ateidavo į vaistinę, kur ji dirbdavo. Mergaitė gi pareiškė, kad ji to jaunikaičio, kuris netrukus staiga mirė, nepažinojo ir niekad su juo nebuvo susitikusi. Nežiūrint giminių protestų teismas pripažino ūkį jai. Dabar ji planuoja tęsti savo studijas universitete, kurias dėl lėšų stokos buvo nutraukusi.

JEI VAIKAS NENORI VALGYTI

Dr. E. McEnery atkreipia dėmesį, kad daugelis ypač turtingesniųjų šeimų vaikų yra įpratę maitintis saldainiais, pyragaičiais, saldžiais gėrimais, ledais ir pienu. Taip maitinantis jiems pritrūksta proteinų ir vaikai darosi išbalę, greit verkia, vis nori kur eiti, nepaiso, kad jie barami, baudžiami ar verčiami. Gydytojas pataria sėdant prie stalo padėti mėsos, sūrio, žuvies, taip pat pieno ir vaisių. Jei vaikas atsisako valgyti, reikia jam leisti pasitraukti nuo stalo ir nedaryti jokių scenų, bet jis turi pasilikti nevalgęs ir neimti nieko į burną tarp vieno valgymo ir kito. Iki sekančio valgymo tas jam nepakenks, bet tada jis valgys jam padėtus reikalingus dalykus.

ATEITIES PROBLEMOS

Latvių kalbininkė Velta Ruke-Dravina paskelbė latvių mėn. žurnale "Cela Zimes" (Kelrodžiai) labai įdomų straipsnį "Kalbų suartinimas Pabaltijy". Ji, kaip ir jos vyras Karlis Dravins, dirba Lundos universitete Švedijoje. Abu priklauso latvių filologų jaunajai kartai ir yra garsiojo profesoriaus J. Endzelyno mokiniai.

Velta Ruke-Dravina pimiausia nurodo kalbų suartinimo didelę praktišką reikšmę ir palygina padėtį Pabaltijy su padėtimi Skandinavijoje. Trys Skandinavų tautos gali viena kitą suprasti be ypatingų sunkumų.

Kiekvienas skandinavas gali skaityti kitos skandinavų tautos literatūrinius kūrinius. Tai pasiekta sąmoningai kalbas suartinant ir šios pastangos Skandinavijoje ryžtingai tęsiamos toliau. Pav. 1948 m. gegužės 1 d. pravesta rašybos reforma Danijoje, pritaikant danų rašybą švedų ir norvegų rašybai. Pabaltyje padėtis visai kitokia. Čia giminingos ir suartinamos yra tik lietuvių ir latvių kalbos, nes estų k. priklauso visai kitai kalbinei grupei. Bet ir lietuvių ir latvių kalbos labai viena nuo kitos nutolusios. Prie jau žinomų genetiškų ir istorinių šio fakto priežasčių reikia dar priminti, kad lietuvių ir latvių kalbų nutolimas yra ir atsitiktinis: lietuvių ir latvių bendrinės kalbos pagrindu paimta kaip tik geografiškai ir kalbiškai kuo toliausios tarmės, kai tuo tarpu yra daug artimesnių tarmių. Autorė toliau pasisako dėl abiejų kalbų suartinimo galimybių ateityje.

103 M. MOTERIS EINA Į RINKIMUS

Maria Rosa Cruda, 103 metų, gyvenanti pietų Italijoje laikoma seniausia balsuotoja italų rinkimuose. Ji išdidžiai atmetė pasiūlymą važiuoti į rinkimų vietą, sakydama "Taupykite važiavimo priemones seniams, kuriems reikalinga pagalba, kad atliktų savo pareigas".

* **Dail. A. Košubienė** dalyvauja Brooklyno "Designer Craftsmen USA" parodoje. Šioje parodoje norinčių dalyvauti buvo per 3000 Amerikos dailininkų. Dail. A. Kašubienė pateko ne tik į parodą, bet ir į 170 dailininkų grupę, kurios darbai bus kilnojami po Amerikos didžiuosius muziejus. Ji dalyvauja taip pat ir kitose Amerikos dailės parodose. Jos vieną paveikslą "Angelas" nori įsigyti Belgijoje ruošiama paroda „Art in modern Interior".

* **Didžiausia demokratiškumo** pavyzdį parodo Šveicarijos prezidento duktė. Ji tarnauja paprasta tarnaite vienoje Londono šeimoje, atlikdama visus tarnaitės darbus ir gaudama nustatytą atlyginimą. Tačiau bedirbdama ji turi progos praktiškai išmokti anglų kalbą.

* **Gertrūda Jurgėlaitė** yra Aliaskos Gailestingųjų Seserų sąjungos pirmininkė. Ji Aliaskoje dirba jau nuo 1948 m. ir šiuo metu yra Elmendorfo aviacijos bazėje.

* **Juzė Daudžvardienė** yra Lietuvos konsulo Chikagoje žmona. Ji padeda savo vyrui dirbti konsulate ir be to uoliai dalyvauja angliškoje spaudoje, propaguodama Lietuvos vardą.

* **Smuikininkė E. Kuprevičiūtė** jau pasiekė JAV-bes, kur drauge su savo broliu A. Kuprevičium davė keleta smuiko koncertų.

*

Šiais metais katalikiškasis pasaulis švenčia šv. Klaros 700 metų mirties sukaktį. Tai Šv. Pranciško Asyžiečio „mažoji sesuo" pirmųjų moterų vienuolynų steigėja.

*

* Kanadoje veikia moterų draugija „Daina". Ji įsikūrė prieš 11 metų. Antrojo pas. karo metu ji globojo lietuvius belaisvius, vėliau tremtinius, padėdama jiems įvažiuoti į kraštą, dabar šelpia vieną lietuvių senelių prieglaudą Vokietijoje.

PRINCESĖ IŠTEKĖJO UŽ KIRPĖJO SŪNAUS

Su Bostono kirpėjo sūnumi Petru De Stefano įvyko kaip toje pasakoje: išėjo į pasaulį pavandravoti ir pirncesę gavo už žmoną. Tiesą sakant, jis išvyko ne visai savo noru, bet buvo paimtas į kariuomenę ir atsidūrė Japonijoje. Ten prie vienos oro bazės jis mokė japonus anglų kalbos. Tačiau meilės kalba yra tarptautinė — jos nereikia mokytis, kad širdys užsidegtų. Taip įsiliepsnojo širdys markyzės Michito Tsukasa, kuri yra kilusi iš Japonijos imperatoriaus Hirohito šeimos, ir to kirpėjo sūnaus. Laikraščiai neparašė apie jų meilės nuotykius, bet parašė, kad tai pirmas atvejis Japonijos istorijoje, kad karališkos šeimos narys susituokia ne su savo kilmės ir rasės asmeniu. Ar jų širdys vėliau neatvės ir ar nereikės princesei Michito dainuoti "Butterfley" operos arijų dėl nusivylimo, dar kol kas negalima spėti, bet juodu pereitų metų lapkričio 8 d. susituokė ir sudarė nekarališką šeimą.

PASKUTINIS MOHIKANAS

"Junas vaikinas, iš geros šeimos, vedybų tikslais ieško susipažinti to? kią pat merginą, bet tik iš gryniausios mohikanų giminės."

Toks skelbimas neseniai pasirodė Amerikoje, kuris sukėlė didoką susidomėjimą. Pasirodė, kad tai grynakraujis indėnas Harold Tanta Kuidjeon iš Connecticut valstijos. Jo tėvas yra puskarininkis pasienio sargyboje, sesuo studijuoja Pensilvanijos universitete. Šis raudonodis jaunuolis nusprendė išlaikyti savo giminės grynumą, nes jo tėvas jam vis primindavo, kad jis esąs paskutinis jų šeimos mohikanas. Kadangi ši šeima negyvena indėnų rezervate, bet tarp baltųjų ir jaunuolis nieko nežino ir nepažįsta iš savo tautiečių, indėniško išdidumo vedamas, pakeitė baltųjų rūbus į indėniškus, įsirengė savo namą savo giminės papročiais ir paskelbė šitą skelbimą, kad mohikanai neišnyktų.

TAI ATSITIKO NE PASAKOJ

1952 m. pasaulis žavėjosi didvyriškumu kapitono, kuris nenorėjo palikti skęstančio laivo „Flying Enterprise". Nors buvo įsakyta jam iš laivo pasitraukti, bet jis laikėsi kapitono tiltelyje ir vis mėgino priplukdyti laivą arčiau prie Falmuoth uosto. Kap. Carlsen ir anglų jūrininkas K. Dancy buvo sutikti kaip didvyriai, kai jie pasiekė krantą iš nuskendusio „Flying Enterprise". Šešios savaitės po nelaimės vienas šveicarų bankas pareiškė, kad jis siuntęs dideles sumas pinigų tuo laivu. Net pats kapitonas nežinojęs, kokius turtus jis vežęs. Bankas nuostolių neturėjęs, nes draudimo bendrovės jam atlyginusios. Vien tik prancūzų draudimo bendrovė „La Concordia" sumokėjusi 178,000 svarų.

Po pusantrų metų olandų firma, draudimo bendrovės užsakyta, pradėjo laivo iškėlimo darbus. Maišai su kava, žinoma, buvo sugedę. Bet iškelta ir registruotų pašto maišų viso 1600. Rasti ten ir maišai su banknotais. Juose esą apie ketvirtis ar visas milijonas svarų. Jūrų vanduo dar nejveikė banknotų, kuriuos draudimo bendrovės ėmėsi džiovinti ir prosyti. Iškelti taip pat ryšuliai su 1500 laikrodžių.

*

PASIDALINA PAREIGOM

—Dabar, kai jau vedėme, išsiaiškinkim, kaip bus. Kas tu norėtum mūsų dviejų organizacijoje būti, pirmininkas ar vicepirmininkas? — klausia vyras.

— Nei vienas, nei antras — atsako žmona. — Aš jau geriau būsiu iždininkė...

Sekmadienio Rimčiai

DR. J. MAČERNIS

TIK VIENA RELIGIJA TĖRA TIKROJI

Įvairiais būdais Kristus stengiasi duoti mums suprasti, jog Dievo Apvaizda apima visus tvarinius. Jeigu be Dievo valios žvirblis nenukrenta nuo stogo, dar mažiau tegali atsitikti kas nors laukiniam miško pagoniui be Dievo sutikimo. Visi normalūs ir į blogį nepakrypusios valios žmonės gali pastebėti tą Augščiausiąją Jėgą, kuri saugoja žmogaus gyvenimą. Ir iš tikrųjų, visais laikais ir visose vietose žmonės pripažino savo priklausomybę nuo Augščiausios Jėgos, Ją garbino ir stengėsi pildyti Augščiausiosios Būtybės valią. Kartą prel. Dambrauskas-Jakštas, kaipo katalikų knygų leidyklos pirmininkas pasiūlė man išversti iš vokiečių kalbos storą knygą, kurioje įrodoma nematomosios Kristaus Bažnyčios visuotinumas, kurioje nurodoma daugybė faktų iš primityvių tautų, kur žmonės daug daugiau pastangų daro religijos reikalavimams patenkinti, negu europiečiai, ir paduodama gausūs pavyzdžiai vyrų ir moterų įvairiausių religijų, kurie vedė tikrai šventą gyvenimą. O Jėzus juk sako: "Kas tik daro mano Dangiškojo Tėvo valią, tas yra mano brolis, sesuo ar motina". (Mat. XII, 50). "Diccionaire Apologetique", Paris, 1911 rašo: "Dievas, kurs nori visų išganymo, žadina visas sielas tais pat šauksmais, remia jų pastangas tais pat pagyrimais ir jas skatina tais pat sąžinės graužimais. Ir jeigu šitie nekatalikai yra visiškai įsitikinę, kad jie randasi gerame kely (dans la pleine bonne foi), ir kadangi jie priklauso prie Bažnyčios sielos, Šventoji Dvasia, kuri juose gyvena, jiems suteikia džiaugsmą tokiame pat laipsnyje kaip ir tiems, kurie matomu būdu priklauso Bažnyčiai ir gyvena malonės stovyje". Ir Jėzus sako: "Aš turiu ir kitų avių, kurios ne iš šitos avidės; man reikia ir jas atvesti; jos klausys mano balso ir bus tik viena avidė ir vienas ganytojas". (Jon. X, 16).

Aišku, jog s u b j e k t y v i a i daugybė kelių veda žmones į Dievą, ir kad Dievas žiūri ne tiek į filosofinį jų apie Jį mintijimo tikslumą, kiek į jų gerą valią ir Jo meilę. Bet tai nereiškia, kad o b j e k t y v i a i visi šitie įvairūs keliai būtų vienodai geri ir vienodai teisingi. Dievo Sūnus aiškiai pareiškia savo valią sakydamas, kad bus tik „viena avidė ir vienas ganytojas".

Kaip jau gana plačiai apsvarstėme, žmogus savo naturaliu protu gali matyti, jog pasaulio Sutvėrėjas yra Begalinė Išmintis, yra šaltinis vertybių loginės, etinės, estetinės ir religinės. Ir kaip kad matėme, jog tos vertybių sferos yra nepabaigiamos, begalinės, amžinos, lygiu būdu ir jų šaltinis — Dievas yra taip pat nepabaigiamas, vienintelis, dvasinis, asmeniškas. Šitas įžvelgimas sudaro pagrindą naturalios religijos, tai reiškia moralinio santykio su Dievu, pasiremiant vien naturaliu pažinimu. Į naturalų Dievo pažinimą veda ir kitokie filosofiniai keliai, gal kitas ir gilesnis, bet tuo pačiu ir labiau nutolęs, labiau "abstraktiškas". Jeigu mintydami nesuklystame, visada prieiname prie to pat pažinimo, būtent, kad esama tik vieno asmeniško Dievo, begaliniai tobulo, ir kad todėl tegali būti tik viena tikroji naturalioji religija. Šitas samprotavimas betarpiai mus įtikina, kad visos kitokios religijos, kaip politeistinės, panteistinė, kitaip sakant, pagoniškos yra klaidingos. Indusai budistai ir bramanistai nurodo į daugybę „stebuklų", kad jais „įrodytų" savo religijų teisingumą. Tačiau, ko verti yra tokie tvirtinimai? Jeigu kas mums pasakotų, kad tas ar kitas budistų „šventasis" padaręs stebuklą, kad įrodytų, jog du syk du nėra keturi, o penki, kas patikės tokiam pasakojimui? Ne mažesnis absurdas yra sakyti, kad Dievas esąs medžiaga, kad mintyti ir mylėti yra tik tos medžiagos virpėjimai, kad Dievas ir pasaulis esą tos pat substancijos ir kad budistų ar bramanistų „šventieji" tai įrodę „stebuklais". Dievas negali apgaulę užantspauduoti stebuklu. Ir jau vienas žvilgsnis į pasakojimus apie tuos tariamuosius budistų stebuklus parodo, kad tai yra tik niekų kalbos. Pav., Yogananda mums pasakoja, kad Indijoje du policininkai keliavo jieškodami vieno kriminalisto. Jie pastebėjo pirm jų einantį žmogų, kurs kiek galįs būti panašus į jų jieškomąjį kriminalistą. Eidami iš paskos policininkai nei žodžio nesakydami nukirto jam ranką. Tačiau tas keleivis buvo ne kriminalistas, bet budistų „šventasis". Jis pakėlė savo nukirstąją ranką, ją pridėjo prie kūno atitinkamos vietos ir be nieko ranka tuojau prigijo. Kurs iš tų stebuklų yra didesnis: r neįtikėtinas kvailumas ir nedorumas policininkų, ar „šventojo" sugebėjimas pagydyti savo ranką?

Nicolas M. Buil, S. J. savo labai vertingoje knygoje "El problema Religioso", B. A. 1930, pirma įrodęs Evangelijų autentiškumą ir tiesingumą, p. 238 rašo: "Taigi, palyginus šiuos labai autoritetingus dokumentus, parašytus pilnoje istorijos šviesoje, su juokingais ir pasakiškais pasakojimais Budos, Apolonijo iš Tijano, Mahometo ir kitų panašių, iš pirmo pažvelgimo ir prie lengviausio jų egzamino aiškiai pasirodo, kad jų tariamieji stebuklai tėra tik neapšviestos fantazijos išmislai ir vaikų pasakos, tuo tarpu gi Evangelijų stebuklai yra objektyviai tikri istoriniai įvykiai, kurių tikrumo niekas iki šiol negalėjo užginčyti ir niekada to negalės padaryti."

Man atrodytų, jog galima prileisti įvykimą tikrai nepaprastų ir tiesiog stebuklingų pagydymų pagonių labai paprastos, nesudėtingos inteligencijos, bet drauge ir labai geros valios, gero gyvenimo, kada šitos Dievo malonės negali būti suprastos kaipo jų klaidingų pažiūrų patvirtinimas. Kas gali žinoti Dievo Apvaizdos kelius?

Apie Jėzaus stebuklus N. Buil cituoja sekantį Šv. Ciriliaus tekstą: „Tarp upių liudininkų yra Jordanas ir tarp marių liudininkų yra Tiberiadas. Tarp žmonių liudininkais yra aklieji ir raišieji, Jo pagydytieji, ir ypač Jo prikeltieji mirusieji. Tarp blogųjų dvasių liudininkais yra velniai, kurie sako: „Kokį reikalą turi su mumis, Jėzau? Gerai Tave pažįstame, nes žinome, kad esi Dievo Šventasis!" Neorganiniame pasauly liudininkais yra šėlstantieji vėjai, Jo įsakymu nurimę, ir pagaliau liudininkais yra penkios duonos padaugintos tiek, kad jomis pasotinama penki tūkstančiai vyrų". (p. 336).

Natūralų filosofinį Dievo pažinimą lengvai pasiekiame dabar po to, kai Kristus mums daug kalbėjo apie savo Dangiškąjį Tėvą. Bet p r i e š Jėzų Kristų j o k s a i mintytojas nebuvo pasiekęs nei tos naturalaus Dievo pažinimo pilnybės, nei visos moralinių vertybių apimties. Indusai giriasi turį augštesnį ir pilnesnį už krikščioniškąjį meilės supratimą, tokios meilės, kuri apimanti visą kas gyva ir uždraudžianti užmušti gyvulius. Bet tikrumoje tai yra melagingos kalbos: iki šiai dienai Indijoje tebesama labai neteisingos ir beširdės kastų sistemos, kur labai didelė gyventojų dalis yra neapkenčiama, laikoma tokioje paniekoje, kad „parijai" skaitomi „nepaliečiamais", kad kiti „susitepą" vien juos palytėdami, ir todėl šie užguitieji vargšai turi gyventi skyrium nuo kitų žmonių. Indijoje šalia pasakiško maharadžų turtingumo elgetauja ir badu miršta milijonai žmonių. Ir viso to akivaizdoje budistų - teosofų propagandistai nesidrovi sakyti, kad pagoniškoji meilės moralė esanti augštesnė už Kristaus meilės įsakymą! Šitos reinkarnacija pagrįstos vergijos pateisinimas duoda mums suprasti, kodėl komunizmas lengvai plečiasi Azijos tautose: mat, tenai tik pakeičiama reinkarnacijos pagrindu aiškinamoji vergija komunistine vergija, kuri perstatoma kaipo būtinas pagrindas būsimajam žemiškajam rojui dėlei nedidelės saujelės žmonių, turinčių komunistų partijos bilietą.

(Bus daugiau)

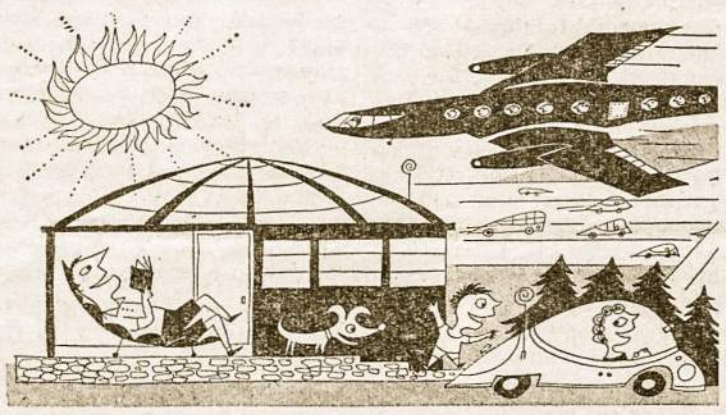

Taip gyvens žmonės 1970 metais.

ELTOS ŽINIOS

* **Nuvykusių į JAV VLIKo ir VT** pirmininkų pasitarimas su prel. J. Balkūnu, JAV LB LOKo pirmininku, Lietuvių Bendruomenės ir LOKo reikalais įvyko š. m. gegužės 21 d. Birželio 5 d. buvo užplanuota sušaukti New Yorke LOKo suvažiavimą aptarti visų su PLB organizacija susijusių reikalų, kuriame dalyvautų ir abu pirmininkai. Gegužės 23 d. VLIKo pirmininkas M. Krupavičius buvo nuvykęs į BALFo dieną Filadelfijoje, kur ta proga susirinkusiems tautiečiams pasakė kalbą. Taip pat kalbėjo per Filadelfijos radiją. VLIKo pirm. M. Krupavičius, VT pirm. K. Žalkauskas ir MLT prezidiumo pirm. E. Simonaitis ypač nuoširdžiai buvo pagerbti New Yorko lietuvių. Ta proga sveikinimus pareiškė pagerbimui vadovavęs V. Abraitis, gen. kons. J. Budrys, LLK pirm. V. Sidzikauskas ir kt. Nuoširdžiai už sveikinimus padėkojo, pareikšdami tvirtą tikėjimą ateitimi ir lietuvių tauta, visi trys pirmininkai, atskirai kiekvienas pasakydamas susirinkusiems po kalbą. Š. m. gegužės 27 d. pirmininkai, lydimi LLK pirmininko V. Sidzikausko, aplankė Free Europe prezidento pavaduotoją Mr. Lang. Padėkojo už Free Europe teikiamą Lietuvos laisvinimui paramą ir tarėsi, kaip būtų galima veiklą dar daugiau suintensyvinti, o svarbiausia — aiškintasi dėl galimumų turėti Pabaltijo valstybėms savo radijo skyrius prie Free Europe. Š. m. birželio pradžioj abu pirmininkai buvo numatę pagal planą vykti į Vašingtoną.

* **Laisvosios Europos** kvietimu URT valdytojas Dr. P. Karvelis buvo nuvykęs į Frankfurtą. Ta proga prezidentas Mr. Shepardson Dr. P. Karveliui įteikė politinę deklaraciją ir asmenišką, kaip Baltų Tarybos gen. sekretoriui, laišką, pareikšdamas Free Europe vardu, kad Pabaltijo valstybėms bus teikiama visokia parama jų kovoje už išlaisvinimą. Mr. Shepardsono deklaracija bus paskelbta birželio 15 d. per deportacijų minėjimą Bonnoje. Ta pačia proga Dr. P. Karvelis su Mr. Abbey, Free Europe Sitizens'Service direktorium, ir Mr. Crane, jo pavaduotoju, tarėsi aktualiaisiais reikalais.

* **Kerstenas į Vokietiją** žada atvykti birželio mėn. 21 d. čia jo vadovaujamas komitetas Münchene apklaus visą eilę svarbių liudininkų. Tarp jų yra ir tokių, kurie pavaizduos bolševikų elgimąsi ne tik per pirmąją bolševikų okupaciją, bet ir dabar. Klausinėjimas greičiausiai vyks uždaromis durimis ir truks apie porą savaičių. Lietuviai iš savo pusės apklausinėjimams skirtą medžiagą paruošė labai rūpestingai. Anot amerikiečių Illinois valstybės gubernatoriaus W. Strattono, Pabaltijo kraštų likimas, atskleistas su visu brutalumu per Kersteno komiteto tardymus, amerikiečių visuomenei atvėrė akis, kaip rafinuotai ir suktai vykdomas sovietinis imperializmas. Italijos Lietuvių Bendruomenės tarybos prezidiumas yra išsiuntęs Amerikos Lietuvių Tarybai dešimties Italijos lietuvių parodymus, raštu parengtus ir patvirtintus Lietuvos atstovybės prie Šv. Sosto. Juose pavaizduojami Sovietų įvydkyti žiaurumai Lietuvoje.

J. VENCKUS S. J.

GIMIMŲ PLANAVIMAS

Viena ponia paklausė vieno žymaus ir garsaus vyro, ką jis manąs apie gimimų kontrolę. — „Ponia", atsakė jis, „aš esu penktas vaikas savo šeimoje". Ir tai buvo atsakymas. Benjaminas Franklinas atsakytų: „Aš esu penkioliktas vaikas." John Wesley pasakytų, kad jis yra 18-tas vaikas, Šv. Ignacas Loyola, Jėzuitų Ordeno steigėjas, pasakytų, kad jis yra 8-tas, Šv. Kotryna iš Sienos, kad ji yra 24-tas vaikas savo šeimoje ,o pati Margarita Sanger, apie kurią mes toliau daugiau girdėsime, yra šeštas vaikas šeimoje, kurioje buvo iš viso 11 vaikų. Jeigu tų minėtų žymių žmonių tėvai būtų praktikavę tą šį dienų skelbiamą gimimų planavimą arba „Birth Control", jų pasaulis būtų nematęs, mes mažiau turėtume tų kilnių žmonių, tų žmonijos geradarių, ir istorija šiandien nieko neturėtų pasakyti apie jų didelius darbus.

Apie gimimų kontrolę nėra lengva nei kalbėti, nei rašyti, nes to dalyko negalima išspręsti vien šaltu protu, širdis ir aistros perdaug įveltos į šį klausimą. Kadangi karšta plakanti širdis ir degantys aistringi jausmai ne lengvai klauso, ką šaltas protas, tas aukščiausias tiesos tribunolas, nusprendžia, todėl susidaro konfliktai tarp įsitikinimų, pažiūrų, nuomonių ir abejonių. Gimimo planavimas yra glaudžiai susijęs su religija, su psichologija, biologija, medicina, ekonomija, sociologija, tauta ir valstybe. Visos šitos instancijos turi ką nors pasakyti apie gimimų kontrolę ir visos yra sudomintos, kokia kryptimi bus šis klausimas išspręstas, ypatingai, ką žmonija pasirinks vykdyti. Manome, kad ir pats klausimo gvildenimo būdas turi didelės reikšmės. Visų pirma reikia išvengti didelio klaušimo suprastinimo. Kitas, išgirdęs labai suprastintus atsakymus, pasakys, kad jam nepažįstamas tas verdantis gyvenimas, kad gyvenimas nebėga jau taip paprastai. Yra vienas dalykas rišti gimimų kontrolės problemas, pamirkius plunksną į šaltą rašalą, ir visiškai kitas dalykas, kada tas pačias probleams turi spręsti du jauni žmonės, kurie jau turi du ar tris mažus kūdikius ir kurių vieno ar kito sveikata ne pergeriausia ir jų materialiniai šaltiniai yra apriboti. Jaunas vyras parsiveža iš ligoninės savo mylimą žmoną su „saldžia našta", bet tuo pačiu laiku jis turi padengti ir sąskaitų pluoštą, kurios visiškai neatrodo „saldžios". Bet iš kitos pusės irgi yra aišku, kad negalima pirmgimystės teisių parduoti už kokią sriubą. Yra principų, kurių negalima nei lankstyti, nei lamdyti. Jeigu jie vienai generacijai ar vienai grupei žmonių atrodo per kieti, — durus sermo — tai ateis kitos generacijos ir atsiras kiti žmonės, kurie džiaugsis, turėdami tuos principus, Nuodugnesnis principų pažinimas ir supratimas ir gilesnis gyvenimo patyrimas istorijos eigoje parodys, kad filosofiniai principai, kurį laiką atstumti, visgi teisingai mokė. O apie tuos žmones, kurie jų nesilaikė arba net gal prieš juos kovojo, bus pasakyta, kad jie klydo. Toliau, bekalbant tokius kontroversinius klausimus, prie kurių priklauso ir „gimimo kontrolė", reikia prileisti, kad idėjos priešai yra geros valios žmonės, kad visi tiesos jieško, kitaip visa diskusija išsigims ir pavirs į asmeniškus įžeidimus. Taigi pasistenkime šituos klausimus panagrinėti objektyviai, „sine ira et studio", t. y. be tendencijos. Tai geriausia laikytis patarimo: „Pradėk nuo pradžios, tęsk toliau, kaip prieisi prie galo, tada sustok."

TERMINOLOGIJA

"Birth Control", arba gimimų kontrolės terminą pirmą kartą pavartojo pati Mrs. Margaret Sanger. Visos angliškai kalbančios tautos tą terminą priėmė, bet dažnai ir ne angliškai kalbančios tautos tą terminą vartoja. Kadangi tas terminas katalikiškuose kraštuose ir katalikiškuose sluogsniuose įgavo tam tikrą neigiamą prasmę, tai pradėti naudoti kitoki pavadinimai, kaip antai: laisva motinystė (Voluntary Motherhood ar Parenthood), šeimos kontrolė (Family Control), neo-malthusianismas, kuris nuo paprastojo senojo malthusianismo skiriasi tuo, kad pataria vestis anksti ir vartoti kontraceptyvus, tuo tarpu, kad senasis malthusianismas mokė vestis vėlai ir praktikuoti lytinę abstinenciją, jeigu norima išvengti šeimos prieauglio; rasės kontrolė (Race Control), planinga motinystė (Planned Motherhood or Planned Parenthood). Šitas paskutinis terminas yra labai dažnai vartojamas, nes išreiškia planavimą, apsigalvojimą, apsisvarstymą šeimos skaičiaus atžvilgiu. Ir iš tikrųjų atrodo, kas gali smerkti žmogų, kuris planuoja savo veiksmus ir apsiskaičiuoja, kiek žmonių jis gali išmaitinti. Mes vartosime šitame straipsnyje terminą „Gimimų Kontrolė" arba trumpai G. K. Gimimų kontrolės aptarimas: Sąmoningas gimimų tvarkymas priemonėmis, kurios sutrugdo žmogaus gyvybės užsimezgimą. Aptarime svarbūs elementai yra noras, intencija, valia išvengti šeimos prieauglio, ir antras elementas yra priemonių vartojimas minėtam tikslui pasiekti. Mums tuo tarpu nesvarbu, kokios tos priemonės yra, ar jos visados yra racionalios, ar jos visados pasiekia savo tikslą, pakanka to, kad bet kokios priemonės yra vartojamos. Mums tuo tarpu taip pat nesvarbu, ar kiekviename akte gyvybės užsimezgimas faktinai yra sutrugdytas, gal kartais pati gamta nėra pasiruošusi naujai gyvybei sukurti. Gimimų kontrolė jau bus vykdoma, jeigu kas turi norą neturėti šeimos prieauglio ir tam pasiekti vartoja bet kokias priemones. Visokios išgalvotos priemonės, kurios siekia išvengti nėštumo, ar cheminės ar mechaninės ar net pats suklastotas lytinis veiksmas, iš kurio negali sekti apsivaisinimas, vadinasi kontraceptyvais, terminas sutrauktas iš dviejų lotyniškų žodžių **contra** - prieš ir **conceptio** - pastojimas.

GIMIMŲ KONTROLĖS PROBLEMOS

Gimimų kontrolė yra pirmoj eilėj žmogaus lyties problema. Gyvuliai tos problemos neturi, nes pati gamta nustatė tam tikrus laikotarpius, kad jie yra pasiruošę apsivaisinti. Kiekvienas, kuris yra šiek tiek susipažinęs su gyvulių auginimu, su žuvininkyste ar medžiokle, žino, kada jie vaisinasi ir kada patelės vaikšto nėščios, kitais laikais lytiniai organai regresuoja, todėl jie neturi lytinio patraukimo. Apsivaisinimo laikotarpis gyvuliuose mokslišką vadinasi „oestrus". Kada tas periodas praeina, patelės neprisileidžia daugiau patinų, kol tas periodas vėl neateis. Pas vienos rūšies gyvulius tas „oestrus" tik vieną kartą metuose pasitaiko, paprastai rudenį, pas kitus du kartu, pavasarį ir rudenį, pas trečius — kas penkias dienas, pvz. pas pelytes oestrus tęsiasi tik kelias valandas. Kralikai gali veistis bet kada. Žmogaus lyties patraukimas pasilieka visados, tik maisto trūkumas, didelis pervargimas ir net sunkus darbas, ilgą laiką lytinio gyvenimo nepraktikavimas ir kai kurios ligos gali lytinį patraukimą sumažinti arba išdildyti. Yra sakoma, kad žmogaus lytinis patraukimas yra didesnis, negu reikalingas žmogaus giminės dauginimuisi, taigi iš to išeina, kad žmogus turi įnešti į tą lytinį patraukimą kokią pataisą, kuri pareina nuo jo proto ir valios. Taigi gimimų problema yra žmogaus problema, kurios neturi gyvuliai, ir žmogaus lytinio gyvenimo problema.

(Bus daugiau)

LIETUVIAI visame Pasaulyje

ANGLIJA

* **Joniškyje gimęs Laurynas Skinkys,** Anglijos filmose žinomas kaip Laurence Harvey, ligi šiol vaidino jau 13 filmų ir netrukus pasirodys britų-italų statomoj filmoj „Romeo ir Julija'". Jis, baigęs Anglų Karalinę Dramos Meno Akademiją, dirbo Manchesterio teatre, kol buvo pastebėtas filmų agentų ir 1948 m. pasirodė pirmoj filmoj. Jo nuotraukas dažnai galima matyti anglų žurnaluose arba televizijoje.

AUSTRALIJA

* **Pirmasis lietuvis inžinierius,** baigęs mokslus Australijoje, yra L. R. Garbaliauskas, kilimu kaunietis, lankęs Aušros gimnaziją, o ją baigęs Vokietijoje. Universitetą baigė Adelaidėje.

AUSTRIJA

* **Austrijos lietuvių biblioteka** turi apie 200 knygų. Lietuviai ja mielai naudojasi. Austrijoje gyvenantiems pabėgėliams ir tremtiniams pagal naująjį įstatymą jau nebereikia nuolatos prašyti policijos leidimo pasilikti Austrijoje. Tremtiniai tikisi š. m. birželio mėn. prasidėsiant emigracijai pagal specialų įstatymą į JAV-bes. Reikalaujamų garantijų Austrijai paruošta iš viso apie 11.000. Tikimasi, kad ir dalis lietuvių galės iš Austrijos išvykti.

BRAZILIJA

* **Filatelistų Spaudos Draugija** š. m. lapkričio 6 — 13 d. yra numačiusi Sao Paulo mieste suruošti pasaulinį spaudos kongresą, į kurį bus kviečiami ir lietuvių atstovai. Spec. komisijai paprašius, Lietuvos konsulas S. Paulo mieste A. Polišaitis ryšininku pristatė kun. P. Ragažinską.

* **Brazilijoje lankantis** Libano prezidentui Chamoun, jam pagerbti rengiamose iškilmėse ir priėmimuose dalyvavo Lietuvos astovas Dr. F. Meieris. Ypatingai iškilmingos buvo vaišės, kurias prezidentas G. Vargas iškėlė Cateto rūmuose.

* **Brazilijos vyriausybė** Sao Paulo miesto 400 metų sukakčiai atžymėti ruošiamoje parodoje pakvietė dalyvauti ir lietuvius. Tam tikslui sudarytam komitetui vadovauja kons. A. Polišaitis. Parodoje ruošiasi lietuviai pasirodyti su meno dalykais, dainomis ir tautiniais šokiais. Tai bus panaudota Lietuvos vardui išgarsinti Pietų Amerikoje.

* **Eduadas Girčys,** įžymus sportininkas ir korespondentas, liepos mėnesy išvažiuoja į JAV, į kur jį siunčia vietinė b-vė, kurioje Girčys tarnauja. E. Girčys Lietuvos Pasiuntinybei Rio de Janeire padovanojo trispalvę, kuria buvo papuošta ABI salė Gedulo Dienos minėjime.

* **Stasys Simanavičius** su savo žmona, pasitelkę porą dalyvių, atidarė didelę maisto produktų krautuvę puošnioje Copacabanoje, gražiausioje Rio de Janeiro daly.

* **Vytautas Petronis,** kuris prieš metus atidarė savo spaustuvę, dabar įsigijo brangią ir didelę spausdinamą mašiną. Jo spaustuvėje dabar baigiama spausti knyga LITUANIA ILUSTRADA, kurią leidžia Dr. Meieris Spaudos atgavimo sukaktuvėms paminėti. Ši knyga bus platinama ir Sao Paulo miesto 400 metų sukaktuvinės parodos proga, kurioje oficialiai pakviesta ir dalyvauja Lietuva.

* **Dr. Manoel Paes de Oliveira Filho,** Švietimo m-jos mokyklų inspektorius kreipėsi į Lietuvos Pasiuntinybę, prašydamas medžiagos apie Lietuvos gydomuosius vandenis ir vasarvietes. Dabar, girdėti, jis išspausdino knygą apie Europos kurortus, kurioje yra įtraukta ir Lietuva.

* **Lietuvos Pasiuntinybėn** Rio de Janeire kreipėsi laišku iš JAV p. Karnėnas, prašydamas suteikti žinių apie Adolfą Korniaką, arba iškreiptai Corniak, Korniago bei Corniago, Karolio sūnų, išvykusį su darbininkų partija iš Okupuotos Lietuvos 1930 metais, su Lenkijos piliečio dokumentais Argentinon. Adolfas Korniaks yra gimęs prie Svyrių, Vyšniavo miestely, lietuvių šeimoje ir kalbėjo lietuviškai. Dabar, gal būt, jo reikėtų jieškoti lenkų ar gudų tarpe, jei lietuvių sluogsniuose jo vardas nebūtų žinomas. Visos susijusios su tuo reikalu išlaidos bus apmokėtos jo pusbrolio Ed. Karnėno, gyv. USA, 6575 Richmond Rd. Bedford, Ohio. Labai prašoma geros valios tautiečių padėti ieškoti, pranešant Lietuvos Pasiuntinybėn Rio de Janeire. Reikalas svarbus.

* **Pranas Žiežis,** vienas žymiausių Rio de Janeire lietuvių miško prekybininkų, tyrinėja galimybes atidaryti prekybos firmą savarankiškai. Lig šiol jis dirbo kartu su prekybininku Peres.

* **Lietuvos Pasiuntinybė** Rio de Janeire atidavė spaudai "The Lithuanian Folk Poetry (Lietuvos Tautosaka) referatą, kurį Dr. Meierio prašomas parašė Dr. Jonas Balys, įžymus lietuvių tautosakininkas ir LTA buv. direktorius. Referatas bus patiektas Tarptautiniam Folkloro Kongresui, įvykstančiam Sao Paulo, ryšium su 400 metų miesto sukaktuvėmis.

* **400 metų Sao Paulo** miesto sukaktuvėms rengti komiteto pirmininkas ponas Guilherme de Almeida oficialiu raštu pranešė Lietuvos Pasiuntinybei kad 400 m. Paroda Sao Pauly bus atidaryta š. m. rugpiūčio mėnesio 21 dieną ir uždaryta 1955 m. sausio 25 d. ir prašo paskirti Generalinį Komisarą palaikyti ryšiams tarp Parodos Komiteto ir Lietuvos Pasiuntinybės. Min. Meieris yra Parodos Komiteto garbės narys ir jo bei Latvijos ir Estijos kolegų intervencija užsienių riekalų m-joj, buvo gauta Pabaltijo valstybėms vieta TAUTŲ RŪMUOSE, tautinei parodai surengti.

ITALIJA

LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŠEFO PRANEŠIMAS SPAUDAI

Pastaruoju metu buvo paskleistos informacijos, esą Vokietijos Federalinė Vyriausybė sutikusi, kad Bonnoje būtų atstatyta Lietuvos Atstovybė ir priėmusi VLIKo paskirtą asmenį Lietuvos Respublikai atstovauti.

Lietuvos Diplomatijos Šefas, remdamasis jam iš autoritetingų šaltinių suteiktomis žiniomis, praneša, kad pasakytos informacijos neatitinka tikrenybės. Jokia oficiali Lietuvos Respublikos Atstovybė Bonnoje neegzistuoja. Jos reikalu VLIKas buvo parašęs laišką Vokietijos Užsienio Reikalų Ministerijai, tačiau šis laiškas paliktas be atsakymo.

Šia proga Vokietijos Vyriausybės sluogsniuose buvo pakartotinai pareikšta, kad Vokietija ir toliau nepripažįsta Baltijos Valstybių prijungimo prie Sovietų Sąjungos.

Diplomatijos Šefas, atitaisydamas šias nepagrįstas informacijas, apgailestauja, kad veiksmai, iš kurių jos kilo ir kurie buvo padaryti už Lietuvos Diplomatinės Tarnybos ribų, yra nesuderinami su Lietuvos prestižu ir tegali pasunkinti Lietuvos atstovavimo klausimą Vokietijoj.

Pažymėtina, kad nuo pat pirmosios sovietų įsiveržimo į Lietuvą dienos Lietuvos atstovavimas prie svetimųjų valstybių ir Lietuvos piliečių konsularinė globa priklauso tiktai Lietuvos Diplomatinei Tarnybai. Ji taip pat naujai įsteigė ar praplėtė diplomatines bei konsuliarines misijas visur ten, kur tam susidarė realios galimybės, suderinamos su mūsų interesais ir prestižu.

Bonnoje, ligi sąlygos tikrai pasikeis, kontaktams su Vokietijos įstaigomis palaikyti, kaip jau buvo paskelbta spaudoje, palieka ir toliau, Diplomatijos Šefo pavestas Pasiuntinybės Patarėjas Dr. A. Gerutis.

Roma, 1954 m. gegužės mėn. 31 d.

Vėliau gautomis žiniomis iš Vokietijos, Lietuvos delegato prie Vakarų Vokietijos vyriausybės Bonnoje pareigas eina Dr. P. Karvelis. RED.

* **Gegužės 13 d.** Šv. Kazimiero Liet. Kolegijos koplyčioje buvo atnaujintas Lietuvos paaukojimas Marijos Širdžiai, padarytas Lietuvos vyskupų tremtyje prieš trejus metus. Iškilmingą akto atnaujinimą atliko vysk. V. Padolskis. Šią iškilmingą ceremoniją gegužės 17 d. numeryje aprašė Vatikano laikraštis "L'Osservatore Romano".

* **Lietuvė dailininkė Sof. Pacevičienė** dalyvavo su savo 23 kūriniais kartu su 5 italų dailininkais meno parodoje, atidarytoje š. m. gegužės 20 d. Romos miesto Parodos rūmų Meno Galerijos patalpose. Daugumas dailininkės kūrinių yra lietuviškais tautiniais motyvais, ir jais lankytojai gyvai domėjosi.

* **Kun. Juozas Grabys** gegužės 21 d. sėkmingai apgynė Gregorianum universitete Romoje disertaciją „Dvasinė paguoda pagal šv. Grigalių Didįjį" ir gavo daktaro laipsnį.

JUNGT. AMER. VALST.

* **Balfo veiklos dešimtmečiui** paminėti seimas šaukiamas JAV-bėse Clevelando mieste š. m. lapkričio 26-27 d. d. Šiuo metu Balfo pirmininkas kan. prof. J. B. Končius atlieka svarbią misiją Europoje.

* **Dr. Pr. Padalis,** keleta metų profesoriavęs Detroito universitete, pereina dirbti į Amerikos Balsą ir išvyksta į Europą.

MONTEVIDEO

TRAGIŠKOSIOS SUKAKTIES ATGARSIAI URUGVAJUJE

Dar niekad taip plačiai ir taip įspūdingai Urugvajuje nebuvo paminėta Lietuvos okupacija ir genocidas, kaip šiemet. Minėjimas įvyko birželio 12 didžioje Montevideo Ateneumo salėje visų trijų Baltijos valstybių vardu. Organizavo ir garsino jį Demokratinė Kult. Urugvajiečių - Lietuvių Sąjunga, kitų panašių sąjūdžių padedama, praktiškai gi Sąjungos pirmininkas, senas ir daug nusipelnęs lietuvių bičiulis J. P. Martinez Bersetche. Žinoma, jam kaip visados, talkino Lietuvos Pasiuntinybė, choras ir kiti lietuviai. Estų Urugvajuje bevaik nėra, o latvių labai nedaug, tad ir minėjimo dalyviai buvo daugiausia lietuviai.

Jau kelias dienas prieš minėjimą sostinės spauda ir radijai pakartotinai garsino lietuvių gedulo dienos programą ir pamaldas už tikėjimo kankinius. Be lietuvių ir latvių į aktą atvyko dar nemaža ukrainiečių, kroatų ir urugvajiečių. Aktą nuotaikingai pradėjo lietuvių choras, Vyt. Dorelio vedamas, „Gimtąja šalimi", ir paskui, po kalbų, baigė „Leiskit į Tėvynę". P. Martinez Bersetche savo ilgesniame žodyje apibūdino minėjimo prasmę ir, būdamas gerai informuotas apie dabartinę padėtį Baltijos šalyse, iškėlė daug šiurpių faktų iš bolševikų siautėjimo anapus geležinės uždangos. Po jo kalbėjo stud. A. L. Guzman pasmerkdamas vadinamųjų neutraliųjų talkinimą komunizmui.

Pagrindinę paskaitą skaitė prof. Victor Dotti, taip pat senas ir nuoširdus lietuvių bičiulis, nekartą Lietuvos laisvės bylą gynęs savo antikomunistinėse knygose, straipsniuose ir paskaitose. Jo ugninga minčių išreiškimo forma ir aktualus turinys buvo išklausyta su dideliu dėmesiu ir įsijautimu. Priminęs ypač lietuvių kovą prieš pasaulinį siaubą - imperialistinį bolševizmą, prof. Dotti apeliavo į Vakarų ir apskritai demokratų sąžinę dėl didesnio aktingumo, vieningumo ir budrumo, piktindamasis toje kovoje atsakingųjų pasaulinės politikos vadovų ištižimu ir besočiam slibinui nuolaidomis. Latvių vardu tarė žodį V. Bergmanis. Paskutinis kalbėjo Lietuvos Ministras dr. K. Graužinis, jau sustiprėjęs po savo ilgos ligos. Jis pabrėžęs laisvųjų pasaulio lietuvių kovos prasmę prieš tėvynės pavergėjus ir priminęs baltiečių tradicinį bendradarbiavimą bei jų sąjungos sukaktį, padėkojo visiems Lietuvos ir lietuvių draugams, ypač šio akto organizatoriams ir kalbėtojams.

Minėjimo dalyvių ir choro vaizdai buvo įdėti į keletą dienraščių ir žurnalų.

Birželio 13, sekmadienį Metropolijos Katedroj įvyko pamaldos už Tylos Bažnyčią Lietuvoje. Mišias laikė kolonijos kapelionas kun. V. Mikalauskas, S. J. ir pamokslą apie tikėjimo kankinius Lietuvoje pasakė įžymus misijonierius Lopez Garcia, kuriam raudonojoj Kinijoje pačiam teko patirti panašių žiaurybių. Puikiai meniškai giedojo katedros berniukų ir vyrų choras, Lietuvos trispalvė buvo asistuojama lietuvaičių tautiniuose rūbuose. Iš kviestinių diplomatų, be Lietuvos ministro su jo bendradarbiais, dalyvavo dar lenkas, vengras ir ispanas. Lietuvių ir kitų pamaldose prisipildė visa didžiulė katedra. Kaip minėjimas Ateneume, taip pamaldos katedroje labai gražiai išgarsino Lietuvą, jos kančias ir viltis.

Taip pat ir sostinės spauda labai daug dėmesio ir palankumo parodė tiek savo kronikos pranešimuose, tiek paskelbdama Lietuvių Bendruomenės Valdybos deklaraciją ir net ištisus straipsnius skirdama. Dienraščiai "El Bien Publico" ir "Diario Español" paskelbė vedamuosius apie Lietuvos vyskupų ir apskritai apie katalikybės vadų likimą, o didysis "El Dia", kuris savo nuolatinių bendradarbių tarpe turi C. Veraxą, birželio 15 d. laidoje paskelbė net du vedamuosius: "Baltijos valstybių tragedija" ir „Sovietinio genocido ženkle". Šiame pavaizduojant deportacijas ir kolonizaciją Lietuvoje iškeliami nauji tų deportacijų metodai, kaip, pavyzdžiui, „savanoriškas" net komunistinių jaunuolių gabenimas į Sibirą tyrlaukių „kultyvuoti". Liet. Bendruomenė savo deklaracijoje protestuoja prieš tokius okupantų metodus ir reikalauja, kad Lietuvos laisvė bei nepriklausomybė būtų atstatyta pagal Atlanto Chartos ir Jungtinių Tautų principus.

K.

* **T. J. Bružikas S. J.,** žinomas misijonierius, kuris prieš pora metų iš Montevideo buvo nuvykęs į JAV-bes vesti misijų ir rinkti aukų Urugvajaus lietuvių statomai bažnyčiai, laivu grįžta atgal į Urugvajų. Montevideo miestą turėtų pasiekti birželio 24 d.

TEMPERLEY

REKOLEKCIJOS TEMPERLEY LIETUVIAMS

Rekolekcijos Temperley lietuviams buvo nuo birželio 10 iki 13 d. N. S. del Huerto kolegijos koplyčioje, 9 de Julio 82 (Pasco), Temperley. Rekolekcijas vedė kun. dr. A. Kleiva MIC. Rekolekcijų vedėjas ir Temperley lietuviai jautė didelę rekolekcijų naudą ir džiaugėsi gausiu rekolektantų skaičiumi. Jų metu giedojo „Aušros" choras, vadovaujant p. I. Valantinavičiui. Pastebėtina, kad „Aušros" choras ir Lietuvių Bendruomenė, kuriai pirmininkauja p. A. Repečka, visai Temperley liteuviškajai kolonijai duoda nepaprastos jėgos. Tie du vienetai apjungia lietuviškąjį jaunimą ir visai kolonijai suteikia didelį entuziazmą. Prie rekolekcijų suorganizavimo ir jų pasisekimo daugiausia prisidėjo p. V. Giedraitis, Bažnytinio Komiteto pirmininkas ir „Aušros" choro seniūnas. Rekolekcijų vedėjas per visas rekolekcijų dienas vakarieniavo pas p. p. Mykolą ir Stanislavą Morkūnus. Aplankė daug šeimų, susipažino su lietuvių gyvenimu Temperley kolonijoje. Kadangi rekolekcijų užbaiga supuolė su kun. A. Kleivos MIC vardinėmis, tai „Aušros" choras surengė pagerbimą p. A. Repečkos namuose, sveikindamas rekolekcijų vedėją ir namų šeimininką Antaną Vardo Dienoje kalbomis ir skambia daina. Per rekolekcijas daug žmonių atliko išpažintį ir pasinaudojo gražiais rekolekcijų pamokslais. Po rekolekcijų iškilmingi pietūs buvo p. p. Morkūnų namuose. Gabių šeimininkių p. p. S. Morkūnienės, J. Tamašauskienės ir E. Liačienės buvo suruošti labai geri pietūs. Čia tarė žodį Banžtinio Komiteto pirmininkas p. V. Giedraitis, „Aušros" choro vedėjas p. I. Valantinavičius, Lietuvių Bendruomenės pirmininkas p. A. Repečka, p. J. Stasiulevičius, A. Liačas ir kiti. Kalbėjo taip pat ir kun. dr. A. Kleiva MIC, džiaugdamasis Temperley lietuviškąja kolonija, dėkodamas visiems, ypač p. V. Giedraičiui už dideles pastangas ir „Aušros" chorui bei jo vadovui p. I. Valantinavičiui už gražų giedojimą. Kun. A. Kleiva pajuto didelį Temperley lietuvių nuoširdumą ir su dėkingumu visiems, prisidėjusiems prie rekolekcijų pagerinimo, grįžo į Avellanedą. — Kr. —

PADĖKA

Ponui Vladui Giedraičiui už rekolekcijų organizavimą, p. p. Mykolui ir Stanislovai Morkūnams, Vaišvilams, Repečkams, Galinaičiams, Povilaičiams, Zlotkams už vaišes, p. I. Valantinavičiui ir „Aušros" chorui už gražų giedojimą, p-lėms. J. Galinaitytei, J. Vaišvilaitei, O. Povilaitytei, visoms šeimininkėms ir visiems prisidėjusiems prie rekolekcijų pasisekimo reiškiu nuoširdžią padėką. Ypatinga padėka priklauso visiems Temperley lietuviams už įteiktą stambią piniginę auką mano vardinių proga.

Kun. A. Kleiva MIC
Rekolekcijų Vedėjas

IŠVYKSTA Į JAV-bes

Domininkas Galinaitis, gyvenąs Benito Lynch tarp 1 ir 3 gt., Villa la Paz, Temperley, birželio 30 d. Olandų laivu „Alpherat" išvyksta į Šiaurės Ameriką. Aplankęs savo artimuosius tikisi greitai grįžti. D. Galinaitis yra Šiaurės Amerikos pilietis. Jo žmona Agota su dviem vaikais, Janyte ir Karoliu, liekasi Argentinoje. Šeima yra pavyzdinga ir su gražiu religiniu išauklėjimu. Pažymėtina, kad visa šeima dalyvauja „Aušros" chore. Linkime p. D. Galinaičiui laimingos kelionės, pasiekti užsibrėžtus tikslus ir vėl greit sugrįžti į Argentiną.

REKOLEKCIJŲ VEDĖJO PAGERBIMAS

„Aušros" choras drauge su ARLB Temperley Apylinkės vadovybe birželio 13 d. p.p. Morkūnų namuose, Villa Sastre, surengė gražius pagerbimo pietus rekolekcijų vedėjui kun. A. Kleivai. Pietums susirinko gražus Temperley lietuvių būrelis ir žymesni šios apylinkės veikėjai.

Prie gražiai parengto stalo buvo pakviestas tarti žodį kun. A. Kleiva, kuris savo kalba padarė gerą įspūdį susirinkusiems. Vėliau žodį tarė „Aušros" choro vadovas p. I. Valantinavičius, choro pirmininkas p. V. Giedraitis, p. A. Liačas, p. J. Stasiulevičius ir ARLB Temperley Apyl. pirmin. p. A. Repečka. Tarpais „Aušros" choras padainuodavo lietuviškų dainų, kurios visiems labai patiko. Be to, buvo padainuota p. Vl. Giedraičio pritaikyta komiška dainelė.

Šeimininkių skaniai pavaišinti ir pasidalinę įspūdžiais, skirstėsi vieni į namus, kiti į Tėvų Dienos minėjimą Avellanedoje. — K.

DVIGUBAS VARDADIENIS

Birželio 12 d. visas „Aušros" choras buvo pakviestas repeticijoms, o kun. dr. A. Kleiva kaip specialus svečias, į p. p. Repečkų namus. Kadangi kun. Kleiva ir p. Repečka abu Antanai, tai ta proga buvo paminėtos jų vardinės. Abiems Antanams „Aušros" choras sugiedojo Ilgiausių metų ir padainavo kelias jautrias lietuviškas daineles, o kun. Kleiva pasakė atitinkamą kalbą, kuri visų aušriečių buvo palydėta griausmingais plojimais. Po trumpą žodį pasakė taip pat „Aušros" choro vadovas, jo pirm. Vl. Giedraitis ir visiems padėkojo A. Repečka. Paskiau svečiai ir choro nariai dar jaukiai pasilinksmino.

K.

SUNKIAI SUŽEISTAS

Š. m. birželio 11 d. buvo sunkiai sužeistas temperliškis Kazimieras Gikis. Jis dviračiu iš darbo važiavo į namus, kai visai netikėtai privatus automobilis jį iš užpakalio užkliudė, smarkiai sužeisdamas. Sužeidėjas ne tik nepagelbėjo sužeistajam, bet net norėjo pabėgti, tik atsitiktinai važiavęs autobusas Nr. 78 užrašė numerį ir perdavė policijai. Policija greitai pagavo automobilio vairuotoją.

P. K. Gikis paguldytas „Avellanedos" sanatorijoje, c. Palaa 325 (apie 2 kvadr. nuo Avellanedos stoties). Temperliškiai kviečiami savo tautietį aplankyti.

Linkime greitai pasveikti ir grįžti į savo šeimos židinį.

„Aušros" choras

PADĖKA

„Aušros" choras p.p. Morkūnams už patalpas ir rekolekcijų baigimo proga pietų suruošimą ypač p. Morkūnienei už puikius patiekalus bei padėjėjoms J. Tamašauskienei, Urš. Povilaitienei ir Emil. Liačienei nuoširdžiai dėkoja

Vladas Giedraitis
„Aušros" choro pirmininkas

A. ✝ A.
MŪSŲ MIRUSIEJI

A. a. Kazimieras Žaliauskas

Kaip jau buvo trumpai pranešta, gegužės 10 d. po sunkios ligos mirė Kazimieras Žaliauskas. Velionis buvo gimęs 1899 m. kovo 11 d. Šilalių km., Baisiogalos valsč., Kėdainių apskr. 1929 m. vedė šeduviškę Feliciją Plungaitę ir tais pat metais liepos 13 d. išvyko į Argentiną. Čia ilgesnį laiką dirbo pieninėse, o paskutiniu metu ilgai darbavosi Dodero laivų bendrovėje. Gyveno Camino Gral. Belgrano y Av. Pasco, Bernal Oeste. Dideliame nuliūdime paliko žmoną ir sūnus Vincą ir Algimantą, kuris tik šiomis dienomis grįžo iš tarnybos kariuomenėje. Palaidotas gegužės 11 d. Sarandi kapinėse.

* **Jonas Degulis** mirė birželio 14 d. Gyveno Palermo rajone. Palaidotas birželio 15 d. Flores kapinėse. (Plačiau kt. „L." nr.).

* **Atnanas Jablonskis** mirė Monte Chingolo birželio 14 d. Buvo be šeimos. Palaidotas Sarandi kapinėse.

ROSARIO

GRAŽIAI PAVYKĘ MINĖJIMAI

Rosario Lietuvių Bendruomenė surengė vykusius Gedulo Dienos ir lietuvių spaudos atgavimo 50-ties metų sukakties minėjimus. Gyvojo Rožančiaus Dr-ja užprašė šv. Mišias už Tėvynę. Tuoj po pamaldų salėje buvo minėjimo aktas. R. L. B. pirm. kun. Kaz. Vengras MIC atidarė minėjimą ir paaiškino dienos prasmę, kalbėdamas apie lietuvišką spaudą ir jos reikšmę. Taip pat papasakojo apie knygnešių vaidmenį lietuvių tautai ir jos kultūrai. Sekr. B. Kaušpadas, kaip gyvas liudininkas, kalbėjo apie Gedulo Dieną. Apie tai dar kalbėjo ir kun. J. Duoba MIC. Olga Tičionytė ir Jurgis Liutkevičius padeklamavo eilėraščių. Minėjimas buvo užbaigtas visiems sugiedojus Lietuvos Himną.

* **Lietuvių bažnyčioje** birželio 20 pirmas lietuviukas priėmė Pirmąją Komuniją. Tai buvo Aldas D. Kalainis. Su juo kartu prie Pirmosios Komunijos ėjo būrelis kitų vaikų.

* **Kun. J. J. Jakaičio** priežiūroje buvo pertvarkytas parapijos sodas. Prie tvarkymo darbų darbavosi J. Kiškūnas, P. Šarkūnas, P. Seniūnas, J. Kiaušas ir A. Kalainis. Vieni medeliai buvo persodinti, kiti naujai pasodinti. Prie lietuviško kryžiaus buvo pasodintos dvi gražios eglaitės.

* **Savo namuose** ar kitur gražiai atšventė Antanines: A. Švarlys, A. Matulis, A. Latvėnas ir A. Vajega.

* **I. Kvietkauskas** padovanojo gražią lietuvišką vėliavą, kuri seniau būdavo iškabinama prie didžiojo Rosario miesto dienraščio "La Capital" namų fasado. Pažymėtina, kad p. Kvietkauskas jau daug metų dirba prie šio laikraščio.

KORDOBA

* **Fotografas Pijus Bukauskas,** gyv. Villa del Dique, gegužės 23 d. surengė vaišes-asado Lucijai Staškūnaitei ir Juozui Bieliniams, kurie tuo metu darė povestuvinę kelionę po Kordobos kalnus. Vaišėse dalyvavo būrelis svečių, kurių tarpe buvo „Laiko" atstovas P. Gudelevičius. Jaunavedžiai buvo apsistoję p. Palšio viešbutyje.

* **Kazimieras Tamošaitis,** išėjęs į pensiją, apsigyveno Pijaus Bukausko namuose, Villa del Dique. Anksčiau dirbo valdžios gazo fabrike.

PAJIEŠKOJIMAI

Kazimiero Zarembos, kilusio iš Gerčiukų km., Giedraičių par., į Argentiną atvykusio prieš pirmąjį Did. karą, buvusio stalio (carpintero) ir priklausiusio prie „Diego" Dr-jos, pajieško jo brolis **Antanas Zaremba MIC,** gyv. via Corsica 1, Roma, Italia. Pajieškotojas būtų labai dėkingas, jei kas jam pranešty apie jo brolio arba jo šeimos likimą.

Prano Pilkio, kilusio iš Latavos km., Andramų valsč., Panevėžio apskr., pajieško **Antanas Pilkis** iš Kanados. Pranešti „Laiko" redakcijai.

Arturo Slavinskio pajieško jo brolis **Janis Slavinskis,** gyv. 202 Chestnut Ave., Jamaica-Plain, Boston, Mas., USA. Žinantieji jo adresą arba jo likimą, prašomi pranešti aukščiau nurodytu adresu arba „Laiko" red.

Jurgis Kušeliauskas ir Marijona Kušeliauskienė pajieško savo pusbrolio Leono Mažeikos, vieno iš cirko "Kaunas" savininkų. Kas žinotų jo adresą, tepraneša "Laiko" redakcijai.

Petro Junako, kilusio iš Beržanų km., Kazliškio parapijos, Rokiškio aspkr., į Argentiną atvykusio apie 1926 m., pajieško jo sesuo **Adelė Junakaitė Šuplevičienė,** gyv. 2556 Centre St., Montreal, Canada. Pats pajieškomasis arba apie jį žinantieji prašomi pranešti tiesiog jo seseriai arba "Laiko" redakcijai.

SKUBLAI PARSIDUODA

didelis ir patogus namas Kordobos kalnuose prie pat asfaltuotos gatvės. Duodami dideli palengvinimai. Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į **Juozą Kondratą,** c. Parana 1724, Olivos.

* **PARDUODAMAS labai geromis** sąlygomis sklypas 13x28 m su nameliu Av. Marcos Avellaneda y Laubet, Lanus Oeste. Teirautis pas A. Preikšą, Humberto I 2370, 4 de Junio.

MISTER THEODORE HICKS LIETUVIŲ SALĖJE

Avellanedoje, birželio 27 d., 18,30 val., sekmadienį. Argentinų kalboj bus suvaidinta įdomi komedija, vaizduojanti garsųjį amerikonų pastorių, kuris nepaprastai pagarsėjo savo „stebuklais" Huracan ir Atlanta sporto aikštėse.

Pasinaudokit proga sutikti Mr. Theodore Hicks.

KUR SUSITIKSIME SU PAŽĮSTAMAIS ?

KAVINĖJE „K A U N A S"

Šeštadieniais ir sekmadieniais galima gauti šaltų užkandžių — paršienos ir košelienos. Kitomis dienomis duodami įvairūs užkandžiai. Paruošiama vakarienė vestuvėms, jaunavedžių išleistuvėms ir kitiems subuvimams iki 200 žmonių.

Sav.: *P. Vaitkevičius* ir *J. Zubrickas.*

Brasil 800 4 de Junio

ŠEŠTADIENINĖ MOKYKLA

Pranešame, kad Aušros Vartų Parapijos mokykloje lietuvių kalbos pamokos yra kasdien nuo 13.30 — 14 val. vyresniems berniukams ir mergaitėms, o nuo 14 — 14,30 val. — jaunesniems.

Šeštadieniais abiem skyriams, vyresniems ir jaunesniems tą pačią valandą, tik atskirose klasėse, nuo 16 — 17 val.

LIETUVIŲ SALĖJE, Brasil 835, Avellaneda,

KAS SEKMADIENĮ 2 ir 7 val PO PIET RODOMOS

ĮDOMIOS IR AKTUALIOS FILMOS

Vaikams ir suaugusiems.

Vaikams — $ 1,—. Suaugusiems — $ 2,—.

LIETUVIŲ DRAUGO KNYGYNAS

"E L R U B I"

c. AVELLANEDA 36, TEMPERLEY, (prieš pat aikštę).

Didelis knygų ir rašomosios medžiagos pasirinkimas.

Kainos pigios.

Priminus šį skelbimą, bus duodama 5% nuolaidos.

ALBERTO E. TIMINSKAS

COCHERIA „M I T R E"

Pasirūpina laidotuvėmis — veža ligonius — daro keliones į tolimesnes vietas — nuomuoja automobilius vestuvėms ir krikštams.

B. Rivadavia 718 T. E. 22 - 2045 Piñeyro

STATYBOS BENDROVĖ

M I L S

ARCHIT. M. IAKINI ir INŽ. L. STAŠAITIS

Salta 596, Cap. T. E. 38 - 0042

Atlieka visų rūšių statybas k. a.: gyv. namų, industrijos patalpų ir kitas.

Stato gyv. namus pagal planą "Eva Peron" ir kitas ipotekines institucijas ir paruošia visą dokumentaciją minėtoms paskoloms gauti.

Paruošia visų rūšių statybinius projektus, planus ir skaičiavimus.

Perka ir parduoda įvairius statybinius sklypus.

Jeigu Tamsta galvoji statytis, pirmiausiai pasitark su mumis; techniškus patarimus duodame veltui.

Visais statybos reikalais kreiptis;

STATYBOS BENDROVĖ M I L S

Salta 596, Bs. As. T. E. 38 - 0042, darbo valandomis.

ORKESTRAS "AMERIKA"

Groja vestuvėse, vakaruose šokiuose ir įvairiuose subuvimuose. **Lietuviams daroma nuolaida.**

Direktorius

ALGIS JARAMINAS

Carupa 1301 (Ruta 197)

Tigre

FIAMBRERIA ALEMANA

Mercado "Casal"

Yra visokių rūšių šaltos mėsos užkandžiams ir įvairioms progoms.

Sav. EDUARDO LUCZYNSKI

Perú 1840 — Avellaneda

Su "FLASH ELEKTRONIKU" fotografuoju sužiedotuves, vestuves, krikštynas, gimtadienius ir kitas šeimų bei organizacijų šventes. ORGANIZACIJŲ VEIKLOS NUOTRAUKAS VELTUI PATIEKIU PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVUI IR SPAUDAI. Atlieku visus foto darbus.

L. KANČAUSKAS,

c. Mendoza 2249, Avellaneda, (prieš lietuvių bažnyčią), Tel. 20 - 9027 nuo 16 iki 20 val.

HORACIO CZOP

KIBIRŲ FABRIKAS

(Baldes y Canastos)

vartojamų prie statybos ir priešgaisriniam smėliui.

ISLETA 3317, Valentin Alsina

T. E. 20 - 9790

P i g i a i p a r d u o d a m a s ŽEMĖS SKLYPAS

esantis 6 — 7 gatvių kampe, Villa Sastre, Temperley. Yra vanduo, šviesa ir randasi netoli nuo kolektyvo. Teirautis "Laiko" redakc. ar administracijoj.

* **HORACIO E. CZOP** fotografuoja vestuvių, gimtadienio, sužiedotuvių, krikšto ir įvairių švenčių progomis. Isleta 3317, Val. Alsina (4 de

KRAUTUVĖ „NARUŠIS

Maisto produktai, gėrimai ir smulkios prekės; c. **Unanue 6360,** Villa Lugano. Sav. V. NARUŠEVIČIUS.

NAUJA RŪBŲ VLYKLA

A. G. Kevėžos,

c. Humberto I 2319, 4 de Junio (1 kvadra nuo liet. bažnyčios). Darbas atliekamas sąžiningai, kainos — ekonomiškos. Savi pas savuosius!

* **„LIETUVA"** Sav. V. Nalivaika. Dėl informacijų kreiptis: **Turismo** Agencia, **Florida 165** (Galeria Güemes), escritorio 529, p. 5. T. E. 33-9584.

* **„PENSION LITUANA",** sav. Juozas Palšis: Villa Rumipal, Córdoba, Dpto. Calamuchita. Prie žavingo kalnų ežero. (Lago Embalse). Lietuviški valgiai, mandagus patarnavimas. Pragyvenimas dienai tik $ 19,—

* **CONDOR HOTEL,** Villa Rumipal, frente al Balneario del Embalse del Rio III (Sierras de Córdoba). Sav. Paulauskas ir Degulis. Lietuviški valgiai. Pragyvenimas dienai tik $ 19.

RADIO TECHNIKAS

V. R A M A N A U S K A S

mokslus baigęs JAV-bėse.

Dirba naujus ir taiso visokių rūšių radio aparatus. Duoda išsimokėjimui.

POLA 289, Buenos Aires

T. E. 64-4154

* **Moderniškų BALDŲ ir SOFŲ Fabrikas**

SAV. E. JUOZAS LISAUSKAS

Pilcomayo 2323 (aukšt. Brasil 1000)

4 de Junio

„LAIKO" SPAUSTUVĖ

pigiai ir meniškai atspaudžia vizitines, vokus, propagandos lapelius, vestuvinius pakvietimus, Pirmos Komunijos paveikslėlius, įvairius komercinius blankus ir atlieka kitus spaudos darbus.

Kreiptis:

Mendoza 2280, Avellaneda, Buenos Aires. T.E. 20-9027

SVARBESNIEJI ADRESAI

Lietuvos Pasiuntinybė Urugvajuje: Juan Maria Perez 2820, Montevideo, Telef. 41-55-91.

* **Montevideo Liet. Kat. RADIO PUSVALANDIS** yra kiekvieną sekmadienį 8,15 val. ryto radio Solis bangomis (CX 44).

VIEŠBUČIAI ATOSTOGOMS:

* **ALF. DEGULIO ir K. PAULAUSKO** lietuviškas restoranas su lietuviškais valgiais yra Paseo Colón 449, Buenos Aires. Didelis valgių pasirinkimas, mandagus aptarnavimas. Aptarnauja patys šeimininkai.

* **„ŽEMAITIJA". Islas del Ibicuy. Sav. J. ir A. Burokai.**

* **MOTERŲ GROŽIO SALIONAS IR KIRPYKLA „H E N R Y".** Įvairiausių madų šukavimas moderniausiomis priemonėmis. 20 metų praktika. Sav. Henrikas Lukaševičius: **Leandro N. Alem, 818, Banfield.**

* **ČIUŽINIŲ, UŽUOLAIDŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ.** Parduodama medvilnė, vilnos, įvairios drobės, valizoms užvalkalai, gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Taisomos minkštos kėdės. Sav. **Antanas Šalčiūnas:** Juan B. Alberdi 933 — Bs. Aires.

JUOZO ŠNIPO BATŲ DIRBTUVĖ ir Cigarečių Parduotuvė: Cabildo 651, Villa Porvenir, Avellaneda. Gaminami nauji ir taisomi seni batai.

MAX GRIGA

RADIO TECHNIKAS

Daro ir taiso radio aparatus. Paima ir pristato į namus pagal susitarimą, c. Japón 1687, Cerro, Montevideo.

* **MINKŠTŲ KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ** Sav. Mikelionis ir Gelbuda: Cosquin 5565, Villa Lugano.

LAIKRODŽIUS, ŽIEDUS IR KITOKIAS BRANGENYBES

taisau ir parduodu naujus.

NIKODEMAS LEIPUS

Cangallo 192, Temperley,

T. E. 243-4702

* **OPTIKAS V. RASIŪNAS:** Gral. Mariano Acha 876, Morón: Šešt. 13-17 val. ir sekm. 18-16 val.

Imprenta de " L A I K A S "

Mendoza 2280 * Avellaneda

MR V LISAUSKAS
31 NORWOOD AVE
BROOKLYN 8, N.Y.
ESTADOS UNIDOS

Buenos Aires Avellaneda

LIETUVIAI LUJAN ŠVENTOVĖJE

Lietuviai, kurie turėjo savo Tėvynėje keleta žymių Švč. Marijos šventovių, jas su pamėgimu lankydavo. Argentinoje kasmet daroma lietuvių maldininkų ekskursija į šio krašto žymiausią Marijos šventovę Lujan mieste. Ir šiais metais birželio 6 d. kun. dr. K. Černiausko vadovaujama lietuvių išvyka į Lujan buvo gausi ir gražiai pavykusi. Keturiais dideliais autobusais nuvyko dar iš ryto ir tuojau suėjo išklausyti šv. Mišių, laikomų prie stebuklingo Marijos paveikslo. Pamaldų metu giedojo šv. Cecilijos choras, vadovaujamas p. V. Rymavičiaus. Per pamaldas kun. Černiauskas pasakė nuoširdų ir gražų pamokslą, primindamas visiems Lietuvos Marijos šventoves ir reikalą melstis į Švč. Mariją už Marijos žemę — Lietuvą. Po pietų buvo atkalbėtas rožančius ir suteiktas palaiminimas. Be bendros maldininkų ekskursijos, buvo taip pat didelis skaičius liteuvių, atvykusių privačiai savais automobiliais ar traukiniais, kurie taip pat prisijungė prie savųjų grupės ir dalyvavo pamaldose. — **Dalyvis.**

PAGERBTI TĖVAI

Liet. Jaunimo Dr-ja birželio 13 d. Lietuvių Salėje, Avellanedoje, surengė Tėvų Dienos minėjimą su prasminga programa. Prieš piet. 10,30 val., Aušros Vartų bažnyčioje buvo iškilmingos sudėtinės šv. Mišios už visus gyvus ir mirusius tėvus. Pamaldų metu giedojo šv. Cecilijos choras, vadovaujamas p. V. Rymavičiaus. O po piet Lietuvių Salėje buvo minėjimas su įvairumų vakaru.

Minėjimą atidarė Liet. Jaunimo Dr-jos pirm. Zef. Juknevičius, trumpu žodžiu primindamas dienos prasmę. Trumpą paskaitėlę apie tėvo auklėjamąją reikšmę šeimoje skaitė kun. P. Garšva. Savo kalboje jis nusakė tėvo autoriteto įtaką religiniam ir tautiniam vaikų auklėjimui bei apie reikalą tą tėvišką autoritetą panaudoti. Po kalbos Temperley lietuvių „Aušros" choro vaidintojų būrelis suvaidino gražų vaizdelį — „Ten kur tūkstančiai žūsta", iš Sibiro kančių. Veikalą režisavo ir pats vaidino p. Ig. Valantinavičius, taip pat A. Vaišvilaitė, p. V. Giedraitis, A. Zlotkus ir V. Bartulis. Vaidintojai gerai jautėsi savo vaidmenyse, prasmingai ir gyvai atvaizduodami Sibiro tremtin patekusio mūsų brolio gyvenimą ir mirtį.

Vaidinimą užbaigus, šv. Cecilijos choro pianistė p. L. Martinėnaitė pianu paskambino pora muzikos dalykėlių, o Šv. Cecilijos vyrų choras, vadovaujamas muz. V. Rymavičiaus, gražiai sugiedojo keleta lietuviškų dainų. Tiek pianistė, tiek vyrų choras publikos buvo palydėtas gausiais plojimais. Minėjimą uždarė p. Juknevičius, padėkodamas visiems programos dalyviams ir susirinkusiems pagerbti savo tėvus. Po programos jaunimas dar pasilinksmino.

PADĖKA

Natalijai ir Antanui Šantarams, Pijui Gudelevičiui, Romualdui Jospaičiui ir visiems kitiems, pareiškusiems mano liūdesio valandoje, netekus brolio, užuojautą, liekuosi giliai dėkinga.

Natalija Paršelienė

GEDULO DIENA MŪSŲ TARPE

Kaip kiekvienais metais, taip ir šiemet Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje surengė liūdnųjų mūsų Tėvynės įvykių — Lietuvos okupacijos 14 ir 13 metų nuo pirmųjų masinių trėmimų sukakties minėjimą. Minėjimas buvo birželio 20 d.

Iš ryto Liet. Radijo Val. „Lietuvos Aidai" savo klausytojams priminė šiuos skaudžiuosius įvykius ir pakvietė visus dalyvauti pamaldose ir minėjime.

Aušors Vartų lietuvių bažnyčioje 10,30 val. buvo sudėtinės iškilmingos šv. Mišios už žuvusius ir ištremtuosius su specialiu pamokslu, kurį pasakė kun. dr. A. Kleiva MIC. Pamaldų metu specialias mišias giedojo Šv. Cecilijos choras, vadovaujamas muz. V. Rymavičiaus.

Iškilmingasis Gedulo Dienos minėjimas įvyko Lietuvių Salėje, Avellanedoje, 18 val. Minėjimą atidarė Liet. Išl. Centro pirm. Zef. Juknevičius, nusakydamas šių skaudžių įvykių reikšmę mūsų tautai ir kviesdamas kovoti visais galimais būdais už Lietuvos laisvės atgavimą. Trumpą kalbą pasakė Arg. Liet. Prekybininkų ir Pramonininkų S-ogs pirm. J. čikštas, savo vadovaujamos organizacijos vardu jungdamasis prie bendrų pastangų kovoje prieš mūsų Tėvynės okupantus. Kalbėjo taip pat ARLB CV pirm. Ig. Padvalskis ir gen. T. Daukantas. Raštu prie minėjimo prisijungė Susivienijimas Lietuvių Argentinoje, kurio raštas buvo perskaitytas. Z. Juknevičius perskaitė ispaniškai protesto raštą, kuris išsiuntinėtas vietos spaudai ir įvairioms įstaigoms.

Antroj programos daly buvo suvaidintas K. Runimo specialiai šiai progai parašytas dviejų veiksmų veikalas „Laisvės kaina". Veikale dalyvavo lietuviškos scenos darbuotojai M. Derenčiutė, N. Povilonytė, J. Jankauskas, A. Matukas, H. Bagdonas, L. Šiaulys, K. Černiauskas ir R. Runimas. Veikalą režisavo pats autorius K. Runimas. Pati veikalo mintis tiko šiai dienai — buvo parodytos pirmosios okupacijos dienos ir mūsų tautiečių pasiaukojimas už savo tautą. Net išdavikas galutinai supranta savo klaidą ir pasirenka atgailą ir mirtį už savo tautos vardą. Vaidintojai gerai buvo įsijautę į savo vaidmenis ir gerai atvaizdavo tuos baisiųjų dienų įvykius. Buvo gerai jaučiama ir režisieriaus ranka, veikalą tvarkant.

Minėjimą uždarė LICA pirm. Z. Juknevičius. **Np.**

ĮRENGTA KREPŠINIO AIKŠTĖ

Aušros Vartų lietuvių par. sodely jau baigta įrengti graži krepšinio aikštė. Pastatyti stulpai ir įrengtos krepšių lentos. Lietuviškas jaunimas kviečiamas aikšte pasinaudoti treniruotėms, kad galėtų geriau garsinti Lietuvos vardą sporto laimėjimais ir svetimtaučių tarpe.

KULTŪRININKŲ IR VISUOMENININKŲ SUSIRINKIMAS

Liepos 4 d., sekmadienį, 12 val. (tuoj po liet. pamaldų) Lietuvių Salės svetainėje įvyks Kultūrininkų ir Visuomenininkų Būrelio susirinkimas su dipl. agr. Antano Šantaro paskaita tema „Lietuvos žemės ūkio raida Nepriklausomybės laikotarpy". Po paskaitos bus pasitarimas įvairiais veiklos reikalais. Visi kviečiami paskaitoje dalyvauti.

ARGENTINOS LIETUVIŲ PREKYBININKŲ IR PRAMONININKŲ SĄJUNGOS LAIK. VALDYBA

nuoširdžiai kviečia visus tautiečius, pasireiškiančius prekybos ar pramonės srityse, į pirmąjį Sąjungos

VERMUTHĄ-LUNCH,

rengiamą suartėjimo ir glaudesnio susiorganizavimo tikslais.

Vermuthas įvyks 1954 m. liepos (Julio) 31 d. 20 val. Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellaneda. Po Vermutho šokiai.

Pakvietimus prašome įsigyti iš anksto pas Laik. Valdybos narius.

NAUJI „LAIKO" RĖMĖJAI

Prie lietuviškos spaudos geresnio klestėjimo savo aukomis „Laikui" prisidėjo šie naujieji Rėmėjai:

$ 30: K. L.

Po $ 20: A. Janulevičius, Ona Krievs, S. Lukosevich, V. Muiokas ir K. Žiulis.

Po $ 10: B. Ašaka ir L. Ilgakojis.

Visiems čia paminėtiems ir nepaminėtiems Gerbiamiems Rėmėjams „Laiko" Redakcija ir Administracija taria nuoširdų lietuvišką ačiū.

ĮSTEIGTA BUVUSIŲ LIETUVOS KARIŲ-KOVOTOJŲ Š-GA

Š. m. birželio mėn. 13 liet. Aušros Vartų parapijos patalpose įvyko buv. Lietuvos karininkų, šaulių, karių ir resistencijos veikėjų susirinkimas. Jame buvo plačiau pasisakyta ir išgvildenta karių organizacijos reikalas ir tikslai. Tokios s-gos steigimas buvo reikalingas ne vien tik santykių palaikymui su panašiais vienetais, kokius turi pvz. latviai, estai, ungarai, kroatai ir kt. tautos, bet ir grynai tik karinio-kultūrinio lavinimosi reikalui. Technikai darant pažangą, kinta kariavimo taktika ir būdai, o su juo ir visa kariavimo strategija ir, kad nuo viso to neatsilikti, svetur esant ir neturint galimybių praktiškai lavintis, bus stengiamasi bent teoretiškai šioj srityj šviestis. Visą eilę šią sritį liečiančių paskaitų yra pasižadėjęs duoti mūsų kariams, o ir visiems kitiems kariniais klausimais besidomintiems, gen. T. Daukantas.

Įsisteigusi Karių-Kovotojų S-ga nuo dabar pasiims rengti visas su Lietuvos kariuomene susijusias šventes, pvz. — Kariuomenės Šventę, (lapkričio 23 d.); pamaldas už žuvusius karius ir partizanus — lapkričio 2 d. - Vėlinės. Be čia paminėtų tikslų, stengsis palaikyti visas tas gražias ir senas mūsų kariuomenės tradicijas, kuriomis mūsų kariai visur pasižymėdavo. Nemaža dalis mūsų kariuomenės karių su ginklu rankoje, keisdami kovos pozicijas, bet jos neatsisakydami ir nevengdami pasitraukė iš Lietuvos. Ginklą šiandien jie pakeitė darbo įrankiais, bet kovos dvasios neatsisakė ir laukia dienos, kada darbo įrankius vėl galės pakeisti ginklu ir su juo išlaisvinimo kovose peržengs atgal savo tėvų žemės sienas atkovodami jai laisvę.

Kaip ir visa eilė kitų mūsų kultūrinių vienetų, Karių-Kovotojų S-ga veiks prie Argentinos Lietuvių Bendruomenės Centro V-bos. Įvykusiam pirmajame steigiamajam susirinkime buvo išrinkta laikinoji valdyba, kuri rūpinsis visų karių subūrimu, statuto paruošimu ir visais kitais sėkmingo susiorganizavimo reikalais. Laik. valdybon įeina: Gen. T. Daukantas p.p. V. Diminskis, M. Galeckas, V. Gogelis ir J. Ramanauskas.

Su džiaugsmu sutinkant naują organizacinį vienetą, linkėtina sėkmingos darbuotės. — gs —

ANSAMBLIEČIŲ ŽINIAI

Š. m. liepos 3 d., šeštadienį, 17 val. Lietuvių Salės patalpose, Avellanedoje, sąryšyje su naujo veikalo statymu bei Ansamblio penkmečio minėjimu, įvyksta narių susirinkimas.

Visus kviečiu būtinai dalyvauti.

Al. Petravičius

PADĖKA

Man 14 dienų sergant T. Alvear ligoninėje, mane lankiusiems ligoninėje ar namuose, ypač savo žmonai, dukterims Veronikai ir Sofijai, žentui R. Mirandai, Silvijai ir Cristinai Mirandai, E. Dominui, A. Žideilui, J. Viliamui, J. Bražėnui, A. Kairiui, M. Senkutei-Kornilov, P. Zuozai, E. Zaukui, A. Zaukienei, J. Račiui ir šeimai, V. Mikolaičiui ir šeimai, B. Zatui ir šeimai, M. Kuprevičiui, F. Kuprevičiui, A. Černauskui, J. čikštui, gen. T. Daukantui, P. Vaitkevičiui ir kt. reiškiu nuoširdžią padėką.

J. Kanapinskas

ŠACHMATAI

ŠACHMATININKŲ DĖMESIUI

pranešama, kad birželio mėn. 27 d. 15,30 val. lietuvių parapijos patalpose, Mendoza 2280, Avell. bus tęsiamas toliau šachmatų lošimo teorijos dėstymas. Bus nagrinėjama **partijos centro sudarymas.** Be to, aptariami įvairūs šachmatų veiklą liečią klausimai.

Kviečiama visus mėgėjus atsilankyti. **Š. sekc. v-ba.**

LAIKAS

COREO ARGENTINO CASA CENTRAL — Franqueo Pagado Concesión Nº 4289 — Tarifa Reducida Concesión Nº 4015

„EL TIEMPO" Semanario Lituano
Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. As.; T. E. 20-9027

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 416395

Redaguoja Red. Kolegija. Red. Pranas Garšva. — Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra, nesunaudoti — grąžinami tik autoriams prašant. KAINA: Argentinoje metams $ 30.—, pusm. $ 17.—, vienas nr. $ 1.50. Urugvajuje met. 5 ur. p. Kitur — met. 3 dol. Oro paštas met. 3 dol.

25 DE JUNIO — VII METAI Nr. 118

* **Agr. Antanas Šantaras,** pieno apdirbimo fabrikų La Martona laboratorijos vedėjas ir inspektorius, iš vyriausios fabrikų vadovybės gavo specialų raštišką pagyrimą už jo padarytus sūrių gamybos, ypač "Petite-Suisse" rūšies, pagerinimus. Užimdamas aukštą ir atsakingą vietą, agr. Šantaras turi progą dažnai priminti ir Lietuvos reikalus. Jis taip pat yra žinomas mūsų kolonijos visuomenės veikėjas, būdamas ARLB Centro Valdybos sekretoriumi, darbuodamasis sportininkų, ypač šachmatininkų, eilėse bei bendradarbiaudamas „Laike".

Domininkas Galinaitis, gyv. Temperley, birželio 30 d. išvyksta į Š. Ameriką.

* **Marija ir Antanas Matulioniai** birželio 17 d. atšventė savo moterystės gyvenimo 25 metų sukaktį. Ta proga buvo jų užsakytos iškilmingos šv. Mišios Aušros Vartų bažnyčioje. Pamaldose daylvavo p. Matulionis, abu sūnūs ir marti, o p. Matulionienė dėl ligos negalėjo dalyvauti. Ji yra smarkokai nušalusi ir jau kuris laikas serga. P. p. Matulioniai yra lietuviškos kolonijos darbuotojai ir dideli Aušros Vartų lietuvių parapijos rėmėjai. Ta proga juos pasveikino lietuvių parapijos ir visuomenės atstovai.

* **Susivienijimas Lietuvių Argentinoje** už savo mirusius narius liepos 9 d. 10 val. penktadienį, Aušros Vartų lietuvių bažnyčioje turės iškilmingas gedulo Mišias, į kurias kviečia visus savo narius. Po pamaldų bus lankomi mirusių narių kapai.

* **Dr. A. Zotovas** birželio 20 d. iš Kordobos, kur dirba vienoje didelėje ligoninėje, buvo atvykęs į Buenos Aires. Atlikęs įvairius savo profesinius reikalus ir aplankęs savo uošvę p. A. Mackevičienę bei svainius p. p. Petravičius ir R. Mackevičių, išvyko atgal į Kordobą.

* **B. Kerbelienė,** kuri su šeima šių metų pradžioje išsikėlė į Kordobą, birželio 23 d. buvo atvykusi į Buenos Aires atlikti kai kurių reikalų. Aplankiusi savo pažįstamus, išvyko atgal į namus. Pažymėtina, kad p. Kerbelienė Kordoboje yra įstojusi į universitetą ir studijuoja kalbas.

* **Mykolas Galeckas,** ARLB Tarybos ir Avellanedos Apyl. valdybos narys, birželio 19 d. savųjų tarpe atšventė 57-tąjį savo gimtadienį.

* **Sofija Kisieliūtė,** kuri mokosi vienoje seserų kolegijoje Banfielde, birželio 19 šventė savo gimimo dieną. Ta proga ją pasveikino jos giminės ir artimieji.

* **Morta, Adolfas ir Edmundas Petraičiai** gegužės 11 d. atvyko iš Vokietijos į Argentiną pas savo gimines.

* **Kun. Dr. K. Černiauskas** su p. V. Januškevičium birželio 20 d. buvo nuvykę į Veronica pas p.p. Krajiauskus, kurie ten turi ūkį. Kun. Černiauskas jiems atlaikė pamaldas, o jie džiaugiasi pirmą kartą sulaukę lietuvio kunigo.

ŠEIMOSE

* **Jadvyga Simutytė ir Vytautas Dijokai** džiaugiasi birželio 21 d. susilaukę pirmojo sūnaus, kuriam per krikštą bus duotas Jono vardas. Motina ir sūnus abu sveiki ir greitai rengiasi grįžti iš Ramon Sarda ligoninės namo.

* **Sigita Andrijauskaitė ir Stasys Jaspelkiai** birželio 19 d. susilaukė pirmosios dukrelės. Motina ir duktė iš Avellanedos sanatorijos jau grįžo į savo namus.

* **Stasė Žvirinaitė ir Albinas Arlauskai,** gyveną Monte Grande, balandžio 30 d. susilaukė sūnaus Albino Alfredo, o vyresnioji jų dukrelė broliuko.

* **Konstancijai Povilonytei** Rawson ligoninėje buvo padaryta sunki operacija. Operacija pavyko gerai, ir ligonė pamažu sveiksta.

* **Kazimieras Kudukis** turėjo operaciją ir yra paguldytas Alvear ligoninėje, 5 salėj, 3 lovoj. Pamažu sveiksta ir tikisi greitai grįžti pas savo šeimą.

BERISSO

BERISSO LIETUVIAI,

pagerbkime tinkamai Argentinos tautinę šventę — Liepos 9 d. (9 de Julio).

Minėjimą rengia "Mindaugo" Dr-jos Vaidintojų būrelis liepos 8 d. 9,30 val. vakaro, "Nemuno" salėje, c. Montevideo 1578, Berisso. Bus duodama labai graži programa: pirmoj daly bus suvaidinta lietuvių kalboje vieno veiksmo komedija "MOTERŲ KERŠTAS", antroj daly — garsus Berisso choras — Coro Popular — duos tarptautinių dainų koncertą, tarp kurių bus ir dvi lietuviškos. Chorui vadovauja Dr. Leonardo Bava.

Kviečiame visus Berisso ir Buenos Aires lietuvius atsilankyti į minėjimą ir pagerbti Argentinos tautos šventę.

L. S. IR K. DRAUGIJA NEMUNAS

š. m. birželio 26 d. rengia vakarą, kuriame bus suvaidinta dviejų veiksmų vietinėj kalboj komedija "EL SECRETO DE VICENTE LOPEZ". Po vaidinimo bus šokiai, kuriems gros puikus L. S. ir K. Dr-jos „Nemuno" lietuviško jaunimo orkestras.

Kviečiame visus jaunus ir suaugusius lietuvius, vyrus ir moteris kuo skaitlingiausiai atsilankyti. Vakaras bus "Nemuno" Dr-jos salėje, c. Montevideo 1578, Berisso.

RENGIMO KOMISIJA

* **Kostas Mikelaitis,** ilgą laiką dirbęs valdiškos žibalo bendrovės tankus prie Neuquen, šiomis dienomis grįžo į namus pas savo šeimą.

ŠV. CECILIJOS CHORAS

liepos 10 d. 21 val., šeštadienį, Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellaneda, rengia

DIDELĮ VAKARĄ

Liet. Radio valandėlės naudai. Programoje: linksma komedija ir Švč Cecilijos choro dainos.

Po programos — šokiai.

Visi kviečiami savo atsilankymu paremti „Lietuvos Aidus".